

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนซ่อมเสริมทักษะภาษาอังกฤษ มีผู้เขียนและทำการวิจัยไว้น้อย โดยเฉพาะการเสนอแนวทางการสอนซ่อมเสริมทักษะภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสอนซ่อมเสริม และนำเสนอข้อมูลที่ได้โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. บทความและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ

บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนแต่ละเรื่องแต่ละวิชา มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือประสบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับสูงสุดกันทุกคน นั่นคือเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนมีความสามารถในเรื่องหรือในรายวิชานั้นๆ เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน แต่ตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏจะพบว่าเมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลงแล้ว ผลการเรียนในเรื่องนั้น หรือวิชานั้นของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกันไป มากบ้างน้อยบ้าง จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ครุบางคนจึงคาดหวังไว้ก่อนสอนว่า จะมีนักเรียน 1 ใน 3 ของห้องที่สามารถเรียนได้ดี อีกประมาณ 1 ใน 3 ที่สามารถเรียนได้ปานกลาง และอีก 1 ใน 3 ที่ผลการเรียนจะอยู่ในระดับต่ำ (บุญชม ศรีสะอาด 2521:17) ความแตกต่างในความสามารถด้านการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน อาจจะมีเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. สาเหตุทางด้านร่างกาย เช่น หู ตา ผิดปกติ มีความบกพร่องทางอวัยวะการออกเสียง สุขภาพร่างกายไม่ดี เป็นต้น
2. สาเหตุทางด้านอารมณ์ เช่น เด็กมีความท้อแท้ใจ มีปมด้อย
3. สาเหตุทางด้านสติปัญญา เช่น เด็กเรียนรู้ได้ช้ากว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน ระดับสติปัญญาต่ำ
4. สาเหตุทางด้านสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น เด็กได้รับการเอาใจใส่ดูแล หรือถูกละเลยมากเกินไป สภาพแวดล้อมและสิ่งจูงใจในการเรียนไม่ดี เช่น เด็กต้องรับภาระทางบ้านมากเกินไป จนไม่มีเวลาสนใจในการเรียน เด็กไม่พอใจครู และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน เป็นต้น

จากสาเหตุต่างๆดังกล่าวแล้ว การที่จะช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาทางด้านการเรียน ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาสาเหตุ และแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมที่จะใช้ในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม เป็นพิเศษแตกต่างกันไป วิธีการที่สามารถช่วยเหลือผู้เรียน ที่มีปัญหาทางการเรียน จากสาเหตุต่างๆดังกล่าวแล้ว วิธีหนึ่งก็คือ การจัดสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ทั้งนี้เพราะว่าการสอนซ่อมเสริมเป็นวิธีสอนอีกแบบหนึ่งที่จะช่วยแก้ไข ส่งเสริม ให้เด็กเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ให้เรียนดีขึ้น ไม่ว่าจะจัดกลุ่มเด็กอย่างไรก็ตาม เมื่อสอนไประยะหนึ่งจะมีเด็กที่ล้าหลัง เพราะเรียนช้าเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ การสอนแบบนี้ นับเป็นการมุ่งที่จะช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อน หรือมีปัญหาในการเรียนโดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นการส่งเสริมให้สามารถเรียนทัน หรือมีพื้นฐานทางวิชาการสูงขึ้น (บันลือ พงุทษะวัน 2519:115)

ความหมายของการสอนซ่อมเสริม

อำไพ สุจริตกุล (2516:46) ได้ให้ความหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้สอดคล้องกับข้อสรุปของณัฐพร จิระโชติวานิช (2524:12) เสถียร เอกอุ้น (2524:13) ทักษะ ศุภกัทยาชัย (2524:13) และมณฑนา วัฒนอนอม (2524:16) ที่ว่า "การสอนซ่อมเสริมคือการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และเสริมทักษะการเรียนรู้ใหม่ๆให้แก่เด็ก เป็นการสอนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครู"

ศรียา-ประภัสสร นิยมธรรม (2520:25) กล่าวว่า การสอนซ่อมเสริมเป็นบริการที่แยกจากชั้นเรียนปกติเป็นการสอนเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ใหม่ๆ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครู การสอนแบบนี้จึงมักทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อย...

กรมวิชาการ (2521:33) ได้ให้ความหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. การสอนซ่อม คือการสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนเรียนไม่ทันเพื่อนในชั้น เพื่อให้เรียนทันเพื่อนในระดับชั้นเดียวกัน หรือทันตามโครงการที่กำหนดไว้
2. การสอนเสริม คือการสอนนักเรียนที่ฉลาดให้ได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มที่ และเป็นไปในแนวทางที่ถูกที่ควร และเป็นประโยชน์

จินนาภา สิตบุตร (2521:6) ได้ให้ความหมายของการสอน

ซ่อมเสริมว่า

การสอนซ่อมเสริม คือวิธีการที่ครูจะช่วยนักเรียน ให้บรรลุผลการเรียน แต่ละระดับได้ หรือเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกเหนือไปจากแผนการสอนปกติเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถผ่านเกณฑ์ของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

สภากร ราชากรกิจ (2521:1) ได้ให้ความหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า "การสอนซ่อมเสริม หมายถึงการสอนที่เป็นการเยียวยา แก้ไขรักษา หรือแก้ความเสียหายและความบกพร่องของผู้เรียน"

นอกจากนี้ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522:1) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า "ถ้าปรากฏว่านักเรียนมีทักษะไม่ถึงขั้นที่ครูตั้งความมุ่งหมายไว้การเรียนของนักเรียนย่อมมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขปรับปรุง การสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนเรียกว่า การสอนซ่อมเสริม"

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2523:24) กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมว่า "การสอนซ่อมเสริมก็คือการให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้มีเวลาเรียนเพิ่มขึ้น ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้น เข้าใจขึ้น จนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนด"

ปรีชา วิเทศวิทยานุศาสตร์ (2524:18) และ อุทัยวรรณ พูลทวี (2526:21) ได้สรุปความหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้คล้ายคลึงกันว่า

การสอนซ่อมเสริมคือการสอนเป็นกรณีพิเศษที่นอกเหนือไปจากการสอนปกติในชั้นเรียน โดยการนำเอานักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน มาสอนซ้ำเพื่อช่วยแก้ไขข้อบกพร่องและเสริมทักษะการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียนโดยอาศัยการวินิจฉัยข้อบกพร่องของนักเรียนเป็นพื้นฐาน ซึ่งอาจสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคลก็ได้

ผ่องศรี บัวประชุม (2529:20) กล่าวว่า

ความหมายของการสอนซ่อมเสริมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 และ 2524 นั้น มีความหมายแยกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การสอนซ่อม หมายถึงการสอนให้แก่เด็กที่ยังบกพร่อง หรือ

มีระดับผลการเรียน "0" ในจุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้เพียงพอที่จะสามารถผ่านจุดประสงค์รายวิชานั้น หรือพร้อมที่จะเรียนในจุดประสงค์ต่อไปได้

2. การสอนเสริมหมายถึงการสอนให้นักเรียนที่ผ่านจุดประสงค์ในรายวิชาปกติแล้ว ให้มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นักการศึกษาชาวตะวันตกหลายท่าน ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมไว้ดังนี้ คือ

เอ อี แทนสเลย์ (A.E. Tansley 1969:84) ได้กล่าวถึงความหมายของการสอนซ่อมเสริมว่า "การสอนซ่อมเสริมหมายถึงการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กหลังจากการวินิจฉัยแล้ว โดยแก้ไขให้สอดคล้องกับสาเหตุนั้นเป็นรายบุคคลไป"

เอ็ดเวิร์ด บลิชเชน (Edward Blishen 1970:160-161) ให้คำอธิบายถึงการสอนซ่อมเสริมว่า "การสอนซ่อมเสริมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนซึ่งจัดให้กับนักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการเรียนในระดับหนึ่งๆ"

เอ็มเมอรัล เดอชองท์ (Emerald Dechant 1971:282) กล่าวว่า

การสอนซ่อมเสริม คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนสิ่งที่ เป็นปัญหาในการเรียนครั้งแรกในห้องเรียนปกติโดยครูผู้สอนจะต้องจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามระดับความสามารถ หรือจัดเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้ให้ความสนใจแก่ผู้เรียน และจะได้ทราบความต้องการ ตลอดจนปัญหาทางการเรียน

อาร์เธอ เอช คิง (Arther H. King อ้างใน Sumitra Angwatanaku 1975:7) กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมว่า หมายถึง แนวทางในการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อแก้ไขทักษะที่ไม่เหมาะสมและเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงระดับพฤติกรรมที่ผู้เรียนประสงค์ในการที่จะทำความเข้าใจคำพูดในภาษาพูดและเข้าใจภาษาเขียน

นอกจากนี้ เดอแลวส์ อี โคชีวาร์ (DeLoise E. Kochevar 1975:18) ได้ให้ความหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

การสอนซ่อมเสริมหมายถึงการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ซึ่งมี

การเตรียมการในแต่ละสิ่งที่จะแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อช่วยให้นักเรียนเลิกนิสัยหรือทักษะและการกระทำที่ผิดๆ พร้อมกับชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้ด้วยซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนมากขึ้น

สำหรับในด้านการเรียนการสอนและการซ่อมเสริมทักษะภาษาอังกฤษนั้น ดี เอ วิลคินส์ (D.A. Wilkins 1976:75) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมว่า

รายวิชาสอนซ่อมเสริม หมายถึง การเรียนรู้ภาษาที่มีมาก่อนแล้ว แต่ความสามารถทางด้านภาษาในตัวผู้เรียนยังไม่เหมาะสมและเพียงพอ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการลืม หรือเพราะเกิดความไม่พอใจ ทั้งในการเรียนการสอน ทำให้ต้องมีการสอนซ่อมเสริม

จากความหมายของการสอนซ่อมเสริม ที่นักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศได้กล่าวไว้แล้ว พอจะสรุปได้ว่า การสอนซ่อมเสริมก็คือการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนด้านต่างๆ ของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ในการเรียนรู้ให้เต็มตามสมรรถวิสัยของแต่ละบุคคล ตลอดจนเป็นการชี้แนะให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้นด้วย

หลักการของการสอนซ่อมเสริม

เพื่อให้การเรียนการสอนซ่อมเสริมดำเนินไปจนบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยดี จำเป็นจะต้องมีหลักการสอนที่ดีและเหมาะสม เพื่อช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนประสบผลสำเร็จในการสอนและการเรียน หลักการสอนซ่อมเสริมที่น่าสนใจ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอไว้มีดังนี้คือ

สมจิตต์ ศรีธัญญรัตน์ (2520:18-19) ได้ให้หลักการของการสอนซ่อมเสริมแก่ครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

1. จะต้องมียุทธวิธีการสังเกตนักเรียนอย่างใกล้ชิด ในระหว่างเวลาเรียนในชั้น ครูควรมีบันทึกย่อเกี่ยวกับพฤติกรรม และผลการเรียนของนักเรียนด้วย

2. ควรรู้จักเลือกเวลาที่เหมาะสมที่จะทำการสอนซ่อมเสริม ซึ่งครูอาจจะพิจารณาไม่ให้เป็นเวลาที่ทำให้นักเรียนต้องเคร่งเครียดกับการเรียนจนเกินไป หรือรู้สึกว่าเป็นการลงโทษในการที่ตนเองต้องเรียนซ่อมเสริม แต่ควรรีให้นักเรียน

ได้เข้าใจว่า เป็นการเอาใจใส่และเห็นอกเห็นใจจากครูมากกว่า

3. ครูควรมีความรู้ความสามารถที่จะช่วยให้นักเรียน ได้เรียน ด้วยการรู้จักหาความจริง เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดและประสบการณ์ในสิ่งที่ตน เรียนได้ง่ายขึ้น

4. ควรช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการใช้ โสตทัศนศึกษา หรือด้วยการเรียนจากของจริง

5. ครูควรจะต้องมีวิธีสอนตามลักษณะปัญหาของเด็ก โดย คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและครูจะต้องมีความอดทน เข้าใจนักเรียน ถ้า ครอบงำปัญหาที่ร้ายแรงเกินไปกว่าที่ครูจะแก้ไขได้ด้วยตนเอง ก็ต้องปรึกษาบุคคลอื่นที่ เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาให้ช่วยเหลือ

อัญชลี แจ่มเจริญและสุกัญญา อาริวรรณ (2523:123-125) ได้ เสนอหลักการของการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี ไว้ดังนี้

หลักการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนมี 7 ประการ คือ

1. ศึกษาสาเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนเรียนอ่อน เช่น หยุดเรียน บ่อยๆ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ ร่างกายพิการ สติปัญญาต่ำ เพื่อหาทางสอนซ่อม เสริมให้ตรงกับสาเหตุ
2. ชี้แจงปัญหาให้ผู้ปกครองของนักเรียนเข้าใจเพื่อขอความร่วมมือในการ แก้ปัญหาหรือสาเหตุนั้น ๆ
3. ถ้านักเรียนเรียนอ่อนหลายวิชาควรแก้ไขหรือสอนซ่อมเสริมทีละอย่าง ไม่ควรสอนครั้งเดียวหลาย ๆ วิชา
4. ระยะเวลาในการสอนซ่อมเสริม อาจสอนในเวลาเรียน ก่อนเข้า เรียนในตอนเช้า ขณะพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังจากเลิกเรียนแล้ว ในการสอนแต่ละครั้งไม่ควรใช้เวลาในการสอนนานเกินไป
5. ไม่ควรสอนในสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วซ้ำอีก ถ้าจำเป็นต้องท้าวความ หรือทบทวนความรู้เพื่อให้ติดต่อสืบเนื่อง หรือเกี่ยวโยงกัน ควรใช้เวลาเพื่อ การนั้นเพียงระยะสั้นๆ
6. วิธีสอนควรจะใช้วิธีการใหม่ๆ ไม่ซ้ำกับวิธีการเดิมที่นักเรียนเรียนมา แล้ว ตลอดจนอุปกรณ์การสอนก็ควรจัดเพิ่มให้แปลกออกไปจากเดิม
7. หลังจากที่มีการสอนซ่อมเสริมแล้ว ครูต้องติดตามผลอย่างใกล้ชิดและ สม่ำเสมอ

ส่วนการสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กฉลาดให้ได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

ควรมีหลักดังนี้

1. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรม อารมณ์หรือสังคมของนักเรียน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุทางครอบครัว สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
2. ทำความเข้าใจกับนักเรียน แสดงให้เห็นว่าครูเป็นมิตรของเขา หรือให้นักเรียนมีศรัทธาคล้อยตามที่ครูแนะนำให้
3. ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผู้นั้น เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา
4. กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเสริมให้สูงกว่าระดับชั้นเรียน และเป็นไปในแนวทางส่งเสริมความถนัดและใช้คุณสมบัติพิเศษของนักเรียนให้เป็นประโยชน์
5. ระยะเวลาในการสอนไม่จำกัด แต่ควรใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตน วิธีสอนแบบอภิปราย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น
6. ใช้สื่อการเรียน เช่น บัตรงาน ฯลฯ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524:76-77) ได้กล่าวถึงหลักการสอนซ่อมเสริมไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องรู้ข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อจะได้ช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่อง และเสริมการเรียนรู้ให้แก่กันได้ถูกวิธี จึงต้องมีการสำรวจข้อบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งจำเป็นต้องทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การทดสอบหรือจากการสอบถาม เพื่อรู้จุดอ่อนของนักเรียนแล้วจึงลงมือทำการสอน และเมื่อสอนไประยะหนึ่ง จึงทำการทดสอบซ้ำอีก เพื่อให้รู้ถึงความงอกงามของนักเรียน
2. การสอนซ่อมเสริมจะต้องเริ่มจากสิ่งทีนักเรียนเรียนรู้ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้หรือเริ่มเรียนจากจุดและสภาพที่เขาเป็นอยู่ ครูจึงต้องรู้พื้นฐานและประสบการณ์ต่างๆของนักเรียนเพื่อจะได้จัดบทเรียนได้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนตรงกับความบกพร่องเฉพาะอย่างของเขา ครูจึงต้องเอาผลการทดสอบมาพิจารณาเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ
3. เลือกวัสดุการสอนตลอดจนวิธีสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน ในการสอนซ่อมเสริมครูจึงต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น และพยายามเปลี่ยนเทคนิควิธีสอนตลอดจนกิจกรรมจากที่เคยใช้สอนเด็กปกติ เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด
4. ครูจะต้องเป็นผู้คอยกระตุ้น และให้กำลังใจแก่นักเรียน ให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งดีกว่าการบังคับ หรือการทำโทษ

โดยครูควรยึดถือหลักดังนี้ คือ

4.1 ให้นักเรียนเข้าใจครูได้ถูกต้องว่าครูเป็นผู้ให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักเรียน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือและให้ความเป็นเพื่อนแก่นักเรียนเสมอ โดยครูควรเป็นกันเองกับนักเรียน และสร้างบรรยากาศในการเรียนให้ดีขึ้น

4.2 ให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริง และมีโอกาสประสบความสำเร็จในงานที่ทำนั้น โดยเริ่มจากงานง่าย ๆ ไปหายาก มีการให้กำลังใจและชมเชย ให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเอง เพื่อให้รู้ความก้าวหน้าของตน ซึ่งครูอาจทำได้โดย

ก. ชี้แจงข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ

ข. ทำกราฟหรือแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าของนักเรียน

5. ให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง ให้เกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตน และส่งเสริมให้มีความพยายามยิ่งขึ้น

6. ควรเปลี่ยนแปลงวิธีสอนเป็นแบบต่างๆ การใช้วิธีเดิมสอนซ้ำซาก ถ้านักเรียนไม่เข้าใจ จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและหมดกำลังใจ

7. ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น อาจจะเป็นนักเรียนชั้นเดียวกันที่เรียนทัน หรือเรียนเก่งให้ช่วยเหลือเพื่อน หรือนักเรียนชั้นสูงกว่า เมื่อมีเวลาว่างให้ช่วยสอนรุ่นน้อง จะทำให้นักเรียนเข้าใจดี เพราะใช้ภาษาในระดับเดียวกัน ทั้งนี้ครูต้องคอยดูแลด้วย

นอกเหนือจากหลักการสอนซ่อมเสริมที่มีผู้กล่าวถึงไว้ ดังเสนอมานี้ข้างต้นแล้ว สภากร ราชากรกิจ (2521:10) และฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522:1) ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมออกไปอีกว่า ในขณะที่สอนซ่อมเสริม ครูจะต้องพยายามแก้ไขความคิดของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง หรืออัตมโนทัศน์ (Self-concept) และเจตคติ (Attitude) ต่อการเรียนให้เป็นที่ไปในทางบวกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เจอร์รี ดี กรีน (Jerry D. Green 1979:183-184) ที่กล่าวถึงบทบาทของครูสอนซ่อมเสริมโปรแกรมภาษาอังกฤษว่า ครูผู้สอนซ่อมเสริมจะต้องไม่เพียงแต่สอนซ่อมเสริมลักษณะนิสัยทางด้านภาษาที่ผิดพลาดเท่านั้น แต่จะต้องพยายามแก้ไขทัศนคติและลักษณะนิสัยในการเรียนที่ผิด ให้นักเรียนด้วย และยิ่งไปกว่านั้นครูผู้สอนจะต้องพยายามให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะทางภาษาให้ได้ผล จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรมีการวางแผนร่วมกับนักเรียน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนโดยการกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้แน่ชัด ในขณะที่ครูสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีข้อบกพร่อง ครูต้องไม่ลืมให้ความสนใจกับนักเรียนที่เรียนดี และเรียนได้ปานกลางด้วย ซึ่งถ้าสามารถจัดกลุ่มให้นักเรียนช่วยเหลือกันเองได้ในการฝึก ก็จะเป็นการดีมาก

เอ อี แทนสเลย์ (A.E. Tansley 1969:84) ได้ให้หลักของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

1. การวินิจฉัยข้อบกพร่องและการสอนเพื่อแก้ไข ต้องรีบกระทำในระยะต้นๆ ก่อนที่ข้อบกพร่องนั้นๆ จะติดเป็นนิสัย เพราะยากที่จะแก้ไขภายหลัง
2. ไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุดในการสอนซ่อมเสริม ดังนั้นวิธีการและเทคนิคที่จะเลือกมาใช้ ควรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อบกพร่องของนักเรียน ซึ่งได้ผ่านการวินิจฉัยมาแล้ว
3. ครูผู้สอนซ่อมเสริมต้องให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดี มีการให้กำลังใจและความหวัง ทั้งต้องเป็นคู่คิดในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนด้วย
4. ครูต้องทราบระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการสอนได้เหมาะสมกับความสามารถ ให้เขามีโอกาสได้รับความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้เกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ต่อไป
5. การวินิจฉัยปัญหาและการสอนซ่อมเสริม ควรได้รับความร่วมมือจากหลายๆฝ่าย เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งบิดามารดา และครูที่สอนวิชาอื่นๆด้วย

เอ็ดเวิร์ด บลิเชน (Edward Blishen 1970:160-161) กล่าวแนะนำหลักการของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

1. การสอนซ่อมเสริมควรมีพื้นฐานจากการประเมินธรรมชาติหรือสาเหตุของความล้มเหลว ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจวินิจฉัยว่าผู้เรียนมีความบกพร่องในด้านใดจะมีประโยชน์ในการวางแผนงานการสอน การสร้างหน่วยการเรียนรู้ และแบบฝึกสำหรับการสอนซ่อมเสริม เอ ฮุสเซน และ เอ บาเตีย (A.Hussein 1971:100 and A. Bhatia 1973:109 อ้างใน Sumitra Angwatanakul 1975:100) ได้กล่าวถึงการวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียนว่าจะช่วยให้ การเตรียมสื่อการสอน กระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้การกำหนดเกณฑ์ ที่จะใช้ในการเตรียมแผนงานการสอนซ่อมเสริม เป็นไปอย่างได้ผล การประเมินความสามารถของผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา อัจฉริยะและทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ ประสพการณ์พื้นฐานทั้งจากที่บ้านและจากโรงเรียนจะให้แนวทางในการพิจารณาหาสาเหตุของความบกพร่อง ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การวินิจฉัยความบกพร่องหรือความล้มเหลวในการเรียนของผู้เรียนจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพิจารณาเลือกแนวทางและวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม
2. กำหนดจุดมุ่งหมายและวางแผนการสอนโดยจุดมุ่งหมายของการสอน

ซ่อมเสริมก็เพื่อต้องการให้ผู้เรียน มีความกระจ่างในรายวิชาต่างๆที่ต้องเรียน
ซ่อมเสริม

3. สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสอนซ่อมเสริมคือ ความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

4. การสอนซ่อมเสริมควรจะเป็นแรงจูงใจประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้เรียน
สามารถขจัดความรู้สึกที่ว่าตนต้องประสบความล้มเหลวในการเรียนให้หมดไป

อัลเบิร์ต เจ แฮร์ริส (Albert J. Harris 1971:186)

กล่าวถึงหลักการของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

1. ควรเริ่มต้นจากจุดและสถานที่นักเรียนเป็นอยู่
2. วิธีสอนต่างๆต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อปรับให้เหมาะสมกับปัญหาของนักเรียน
3. เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ควรใช้กิจกรรมและวัสดุการสอน
หลายๆอย่างในการสอนซ่อมเสริม
4. ควรมีการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว
5. จัดเวลาให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน
6. ให้นักเรียนแข่งขันกับตนเองมากกว่าแข่งขันกับผู้อื่น

จุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริม

การเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 และตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้
ผู้เรียนได้บรรลุตามหลายประการ จุดประสงค์ใดที่ครูทำการสอนและประเมินแล้ว
ผู้เรียนยังไม่สามารถจะบรรลุได้ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดสอนซ่อมเสริมให้ในจุด
ประสงค์นั้นๆ นั่นคือจุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริมก็เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะ
ประสบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนตามที่พึงปรารถนา นักการศึกษาหลายท่านได้
กล่าวถึงจุดประสงค์ของการสอนซ่อมเสริมไว้ต่างหากัน ดังนี้ คือ

ศรียา-ประภัสสร นิยมธรรม (2520:30) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย
ของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า "เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้
และมีจุดหมายปลายทางคือ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ใกล้เคียงกับ
สมรรถวิสัยของเด็กให้มากที่สุด"

อำไพ สุจริตกุล (2524:142) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการสอน
ซ่อมเสริมไว้ว่า

1. เพื่อช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และทางด้านการเรียนรู้
2. เพื่อช่วยขจัดปัญหาต่างๆของโรงเรียน อันเนื่องมาจากนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน
3. เพื่อให้นักเรียนแข่งกับตัวเอง จนสามารถเรียนได้ดีขึ้นกว่าเดิม
4. เพื่อให้นักเรียนเรียนได้ดียิ่งขึ้น ตามขีดความสามารถของตน

นอกจากนี้ พงษ์พิศ ทะคง (2525:47) ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

เพื่อช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้า สามารถเรียนทันเพื่อน ช่วยให้นักเรียนที่เรียนไม่เข้าใจมีความเข้าใจมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนที่เรียนแล้วยังไม่ล้มฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ล้มฤทธิ์ผล ช่วยให้นักเรียนที่เรียนดีเรียนเก่งมีความฉลาดเฉลียวอยู่แล้ว ได้มีโอกาสเสริมความรู้ให้มากยิ่งขึ้น

เดอลัวร์ อี โคชีวา (Deloise E. Kochevar 1975:18) และ มีเรียม ที แชปลิน (Miriam T. Chaplin 1979:12-15) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริมไว้สอดคล้องกันว่า

1. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามสมรรถวิสัยที่แท้จริงของตนอย่างเต็มที่
2. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนทางการเรียนของตนได้
3. เพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามในด้านต่างๆของผู้เรียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

จากข้อความต่างๆที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริมที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า การสอนซ่อมเสริมมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีพัฒนาการด้านการเรียนไปจนถึงขีดสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

วิธีการและกิจกรรมในการจัดสอนซ่อมเสริม

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2523:25) และกระทรวงศึกษาธิการ (2523:12) ได้เสนอวิธีการดำเนินการสอนซ่อมเสริมไว้สอดคล้องกันพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนสอนกันเอง ในการสอนซ่อมเสริมผู้สอนอาจจะคัดเลือกนักเรียนเก่ง ช่วยสอนนักเรียนที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์โดยให้ช่วยสอนตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่มย่อย ข้อดีของการให้นักเรียนสอนกันเองก็คือ นักเรียนใช้ภาษาแบบเดียวกัน ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้และการใช้ถ้อยคำอธิบาย ย่อมทำให้เข้าใจง่ายกว่าภาษาที่ครูใช้ และยังทำให้ผู้ช่วยสอนสนใจการเรียนเพิ่มขึ้น การคัดเลือกผู้ช่วยสอนนอกจากจะเลือกนักเรียนเก่งในระดับชั้นเดียวกันอาจจะใช้นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นสูงกว่า

2. การสอนแบบตัวต่อตัว การสอนซ่อมเสริมแบบตัวต่อตัวระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะผู้สอนสามารถเลือกใช้ถ้อยคำหรือวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียน สามารถจะชักจูงความสนใจของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด และสามารถสอนได้ตรงตามที่นักเรียนกำลังมีปัญหา ผู้สอนนอกจากจะเป็นครูประจำชั้นหรือประจำวิชาแล้ว อาจจะใช้ครูคนอื่น ๆ เพราะจะได้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนในแนวใหม่ ๆ

3. การสอนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อความสะดวกควรจัดนักเรียนที่มีปัญหาเหมือนกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มหนึ่งประมาณ 2-3 คน ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการสอนและให้งาน สลับหมุนเวียนกันไปทีละกลุ่ม ข้อดีคือนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะช่วยแก้ปัญหาความเข้าใจในบทเรียนซึ่งกันและกัน ร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ทำให้ใครมีความรู้สึกว่ามีปมด้อยหรือปมเด่น ผู้สอนนอกจากจะเป็นครูที่สอนประจำแล้วก็อาจจะเปลี่ยนให้ผู้อื่นสอนแทน หรือหมุนเวียนกันไปก็ได้

4. แบบเรียนสำเร็จรูป ในกรณีที่ผู้สอนพบว่านักเรียนมีปัญหากการเรียนในบางเรื่อง ก็อาจจะใช้แบบเรียนสำเร็จรูปแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อนเป็นสื่อในการเรียน โดยนักเรียนแต่ละคนจะต้องอ่าน ทำแบบฝึกหัด และตรวจคำตอบของตนเองในแบบฝึกหัดสำเร็จรูปนั้น

5. สมุดแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง ลักษณะของสมุดแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเองคล้ายแบบเรียนสำเร็จรูปเพราะเริ่มต้นด้วยการให้บทเรียน แล้วให้แบบฝึกหัด ต่อจากนั้นจึงเฉลยคำตอบ ลักษณะที่แตกต่างกันก็คือ สมุดแบบฝึกหัดมีแบบฝึกหัดมากกว่าแบบเรียนสำเร็จรูป เพราะมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัดเป็นการฝึกทักษะให้มากยิ่งขึ้น

6. เขียนคำถามเอง โดยการมอบหมายให้นักเรียนอ่านบทเรียนแล้ว เขียนคำถามจากบทเรียนลงบนบัตรคำ บัตรคำถาม จำนวนคำถามแล้วแต่จะกำหนด จากนั้นจึงเขียนคำตอบลงบนอีกด้านหนึ่ง เมื่อเขียนเสร็จแล้วนักเรียนจับคู่เพื่อฝึกหัดถามตอบ เริ่มต้นด้วยคำถามของตนเสียก่อน ต่อจากนั้นจึงถามตอบโดยใช้คำถามของเพื่อน

7. ให้ทำกิจกรรมเพิ่มเติม ภายหลังการวินิจฉัยปัญหา ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจแล้ว แต่สมควรได้รับการฝึกทักษะเพิ่มขึ้นอีก ผู้สอนอาจใช้

วิธีการมอบหมายงานให้ทำ เช่น ให้ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมขึ้น โดยให้ทำที่โรงเรียนหรือที่บ้านแล้วแต่ความเหมาะสม

8. การผสมผสานหลายวิธีนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับแต่ละโรงเรียนโดยแต่ละโรงเรียนใช้วิธีการซ่อมเสริมหลายวิธีตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละระดับ โรงเรียนไม่ควรใช้หรือยึดติดอยู่กับวิธีการใดอย่างหนึ่งเพียงวิธีเดียว ควรจัดตามความเหมาะสม

ในคู่มือการบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กรมวิชาการ (2524:101) ได้กล่าวถึงการดำเนินการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

1. การสอนซ่อมเสริมในระหว่างชั่วโมงสอนปกติ เมื่อครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจหรือยังปฏิบัติงานไม่ได้ก็จัดการสอนซ่อมเสริมให้ทันที จนนักเรียนส่วนนั้นเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้

2. ครูผู้สอนดำเนินการเอง โดยใช้ชั่วโมงว่างหรือนอกเวลาเรียน หรือในวันหยุด แล้วแต่ความเหมาะสม การสอนซ่อมเสริมแบบนี้จะเลือกนักเรียนที่มีข้อบกพร่องทางการเรียนมาสอนซ่อมเสริมให้ การสอนซ่อมเสริมแบบนี้อาจดำเนินการได้หลายวิธีโดยขึ้นอยู่กับสภาพของโรงเรียน ว่าควรเลือกวิธีใดจึงจะเหมาะสม หรือเลือกหลายวิธีก็ได้ เช่น ให้นักเรียนรุ่นพี่สอนให้ หรือการสอนแบบตัวต่อตัว และอื่นๆ

3. การสอนซ่อมเสริมพิเศษแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ทางฝ่ายแนะแนวจะต้องค้นหาสาเหตุ และข้อมูลของนักเรียนเหล่านั้น แล้วจึงนำมาสอนซ่อมเสริมเป็นรายคน หรือประมาณ 2-3 คนก็ได้

4. ลักษณะการจัดสอนซ่อมเสริมที่จัดทำไว้ในตารางการเรียน เป็นการจัดสอนซ่อมเสริมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้จัดทำสัปดาห์ละครั้ง วิธีการนี้เป็นเรื่องที่ฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน หัวหน้าหมวดวิชาและครูแนะแนว จะต้องร่วมมือกันดำเนินการ โดยจะต้องสำรวจว่านักเรียนหมวดใด มีความจำเป็นที่จะต้องซ่อมเสริมอะไร แล้วกำหนดจัดนักเรียน ห้องเรียนและกำหนดตัวครูผู้สอน กำหนดเรื่องที่จะสอน แล้วดำเนินการสอนพร้อมกัน

นอกจากนี้ เดวิส เอช สโตห์ (Davis H. Stoh 1978:37-46) ได้กล่าวถึงวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนทันกันวิธีการหนึ่ง คือ การจัดกลุ่มสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยจัดเป็นกลุ่มย่อย แล้วจัดสอนให้เป็นการเฉพาะ ซึ่งต้องคำนึงถึงกิจกรรมด้วย เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถจากที่ได้จากกลุ่ม และสามารถช่วยตนเองให้มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ที่พึงปรารถนา กลุ่มย่อยที่ว่านี้อาจ

จะจัดในอัตราส่วน ครู 1 คน ต่อนักเรียน 6 คน หรือแล้วแต่กิจกรรม และความเหมาะสมอื่นๆ จากการทดลองพบว่าครูสามารถให้ความช่วยเหลือในการสอนซ่อมเสริมเป็นกลุ่ม โดยสามารถควบคุมนักเรียนได้ถึงกลุ่มละ 12 คน อย่างทั่วถึง และเพื่อจะให้การสอนได้ผลดีและมากกลุ่ม ครูอาจจะต้องอาศัยผู้ร่วมงานที่เป็นผู้ช่วยสอนและอาสาสมัครอื่นๆ เข้าช่วยด้วย ซึ่งวิธีการนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ นาธาน เบลาร์และ เออเบิร์ต คลอสเมียร์ (Nathan Blount and Herbert Klausmier 1972:526) ที่ได้ทำการศึกษานพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนอ่านภาษาอังกฤษได้เพียง 1 หรือ 2 ปี มักประสบปัญหาในเรื่องการอ่านมาก พอถึงระดับ 7 จะไม่สามารถเรียนอ่านได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งในรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา จึงได้พยายามจัดโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านขึ้น เพื่อให้นักเรียนที่มีข้อบกพร่องด้านการอ่าน ซึ่งเรียนไม่ถึงเกณฑ์ได้มีโอกาสฝึกทักษะด้านนี้เพิ่มขึ้น โดยการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเข้าเรียน และพบว่าการจัดโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านแบบนี้ นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการฝึกด้วยดี

เจอร์ิลีน เค. ริโบวิช (Jerilyn K. Ribovich 1979:897-901) ได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ "Remedial Readers Become Writers" ว่าครูทำอย่างไรจะให้นักเรียนเห็นว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็น และต้องการเข้าร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอ่าน ครูอาจจะช่วยให้นักเรียนเหล่านี้ มองเห็นความสำคัญของการอ่านได้ โดยจัดสถานการณ์ในการอ่านให้เป็นสถานการณ์ของการติดต่อสื่อสาร ไม่ใช่เป็นสถานการณ์ที่มีแต่การอ่านเพียงอย่างเดียว และควรมีสถานการณ์ที่มีการเขียนเพื่อการสื่อสารเข้ามาประกอบด้วย จะช่วยให้วงจรของการติดต่อสื่อสารสมบูรณ์ขึ้น

ฌอน ออตโต (Jean Otto 1979:244-249) ได้กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมการอ่านไว้ในบทความชื่อ "A Critical Review of Approaches to Remedial Reading for Adolescent" ว่า วิธีการในการสอนซ่อมเสริมการอ่านนั้นมีมากมายหลายวิธี แต่เท่าที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการต่างๆ เหล่านั้น พบว่าวิธีการที่นักภาษาให้ความสนใจได้แก่การอ่านโดยไม่มีการรบกวนกลางคัน เทคนิคการสอนซ่อมเสริมวิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้ตัวแนะทางภาษาทกรูปแบบ และจะมุ่งไปที่ความหมายของสิ่งที่อ่านจะได้ใช้วัสดุการเรียนการสอนทุกอย่างซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาษาและสามารถจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างแท้จริง แต่วิธีการนี้มีจุดอ่อนอยู่ที่การใช้ตัวแนะหรือการอธิบายข้อบกพร่อง ไม่สามารถจะแก้ไขจุดบกพร่องในเรื่องที่เป็นเรื่องเฉพาะได้ ผู้เขียนกล่าวต่อไปว่าโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมหลายโปรแกรมที่ใช้วิธีการผสมผสานวิธีสอนต่างๆ เข้าด้วยกันด้วย

ความหวังว่าวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งโปรแกรมที่ได้นำมาทดลองใช้ได้แก่โปรแกรมที่เน้นด้านทักษะ (Skill Oriented Programs) เช่นเน้นที่คำศัพท์ คำและเสียง ซึ่งจากการศึกษาของนักภาษาศาสตร์ท่านพบว่าให้ผลไม่แตกต่างไปจากวิธีอื่นๆ ส่วนอีกแนวทางหนึ่งได้แก่ การใช้วิธีผสมผสานแนวการสอนต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่นการสอนทักษะทางภาษาทั้งหมดก่อน แล้วจึงสอนเน้นที่การอ่าน เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า การใช้วิธีผสมผสานแนวการสอนต่างๆ เข้าด้วยกันช่วยให้ระดับของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าโปรแกรมที่สอนเฉพาะทักษะ ผู้เขียนได้กล่าวสรุปว่า วิธีการสอนซ่อมเสริมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่ เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน การสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้หลักไวยากรณ์ของภาษา และเน้นเฉพาะลงไปที่มีความหมายช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จมากกว่าวิธีการสอนที่แยกเฉพาะทักษะ

เอล เจย์ แซมมวลส์ (S. Jay Samuels 1979:403-408) ได้เสนอแนะวิธีสอนซ่อมเสริมการอ่านด้วยวิธีให้อ่านซ้ำ (Repeated Reading) วิธีการนี้ประกอบไปด้วยการให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องสั้นๆ ที่มีความหมายหลายครั้ง จนกระทั่งผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ จึงเปลี่ยนไปให้ผู้เรียนอ่านเรื่องใหม่ด้วยวิธีการเดิม จุดมุ่งหมายหลักของการใช้วิธีการนี้ ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความคล่องแคล่วในการอ่าน โดยต้องสามารถสังเกตและวัดความคล่องแคล่วนั้นได้ด้วย ความคล่องแคล่วในการอ่านประกอบด้วยอัตราเร็วในการระลึกคำได้ และอัตราเร็วในการอ่าน ในที่นี้ความคล่องแคล่วจะหมายถึงความเร็วในการอ่าน วิธีให้อ่านซ้ำ (Repeated Reading) นอกจากจะช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการอ่านแล้วยังจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในด้านการทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอีกด้วย

ดักลาส เรย์ รัทเซล (Douglas Ray Reutzel 1980:16-18) ได้กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมการอ่านไว้ในบทความชื่อ "To Remediate or Not to Remediate: That is the Question" ว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอ่านในปัจจุบัน ยังไม่สามารถตัดสินได้ว่า ความล้มเหลวในการอ่านมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบเพียงอย่างเดียว หรือมีสาเหตุอื่นๆ มาประกอบด้วย การวินิจฉัยความล้มเหลวในการอ่านนั้น เราไม่สามารถใช้วิธีการประเมินอย่างง่ายๆ ในอันที่จะประเมินทักษะและความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ แต่โดยธรรมชาติแล้ว การวินิจฉัยเป็นการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอีกด้วย ดังเช่นรูปแบบของการสอน ครูอาจจะเลือกวิธีสอนหลายๆ วิธีจากแนวการสอนซ่อมเสริม ที่อาจจะใช้เพียงลำพัง หรือใช้ร่วมกับวิธีการอื่นๆ เพื่อสอนซ่อมเสริมเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการใช้คำ ด้านความเข้าใจ การอ่านออกเสียง และปัญหาด้านอัตราเร็วในการอ่าน ในการจัดโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านให้ได้ผล ผู้จัดต้องระลึกไว้เสมอว่า

การสอนซ่อมเสริมนั้นจะต้อง

1. ประกันได้ว่าจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งได้ทันที
2. สอนได้ตั้งแต่แก่นเรียนที่อ่อนที่สุดจนถึงคนที่เก่งที่สุด
3. สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จซึ่งสามารถใช้เป็นแรงจูงใจได้
4. สามารถที่จะถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ที่ใช้การอ่านในชีวิตประจำวันได้
5. มีผลในด้านพัฒนาทักษะ
6. มีความยืดหยุ่นและมีกิจกรรมในการเรียนที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล
7. มีความหลากหลาย น่าสนใจ และใช้วัสดุน้อย
8. สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ และ
9. ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

แพทริเซีย โคเฮน โกลด์ (Patricia Cohen Gold 1981:138-141) เสนอแนะวิธีการสอนซ่อมเสริม เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาและความสามารถในการอ่านของผู้เรียนด้วยวิธีให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการฟัง (Directed Listening-Language Experience Approach) ซึ่งเป็นวิธีการสอนแบบกลุ่มอย่างหนึ่ง ที่ใช้ในการสอนเนื้อหาวิชาให้กับผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน วิธีการนี้เป็นการผสมผสานการเรียนรู้เนื้อหาวิชาโดยเฉพาะกับการเรียนอ่านเข้าด้วยกัน ผู้เรียนจะได้รู้แนวคิดเบื้องต้น และความจริงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะและคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการอ่าน วิธีการนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 4 ขั้นตอน คือ

1. สร้างแรงจูงใจให้เกิดการอภิปราย และกำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง
2. อ่านข้อมูลต่างๆ
3. อภิปรายนำและสรุป
4. จัดบันทึกข้อสรุป

ในช่วงที่ขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ดำเนินอยู่ ผู้เรียนจะได้อภิปราย รับฟัง สรุป และบันทึกย่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ศัพท์ที่จำเป็นด้วยวิธีการพูดและเขียน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาซึ่งจะใช้ในการพัฒนาแนวคิดและกระตุ้นให้เกิดทักษะการอ่าน

ฟราน เลห์ร (Fran Lehr 1981:350-352) กล่าวถึงวิธีการสอนซ่อมเสริมการอ่านในระดับมัธยมศึกษาว่า โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านควรตั้งอยู่บนปรัชญาที่ให้ทั้งความอิสระ และการมีโครงสร้างที่แน่นอน ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง ตัวโปรแกรมการสอนควรสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ ให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน เนื้อหาของโปรแกรมควรมีความสอดคล้องระหว่างการพัฒนาด้านคำศัพท์ ด้านทักษะการทำ ความเข้าใจและการอ่านโดยอิสระ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่สามารถวัดได้ ตลอดจนใช้วิธีการสอนที่ได้เลือกสรรแล้ว รวมทั้งมีความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านของตน เลห์รเสนอว่าระบบการสอนควรเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้เลือกได้ (Elective System) โดยถือหลักว่าการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมากเท่าใด จะยิ่งช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนของการดำเนินการสอนซ่อมเสริม

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2514:5-9) กล่าวถึงขั้นตอนของการดำเนินการสอนซ่อมเสริมสรุปได้ว่า

1. เมื่อทราบว่านักเรียนมีข้อบกพร่องบางประการ ครูต้องประเมินผลอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งเพื่อศึกษาสาเหตุที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือไม่มี ความสามารถ
2. ครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อบกพร่อง ในการเรียน ของนักเรียนแต่ละคนว่ามีต้นเหตุมาจากอะไร
3. ครูกับนักเรียนจะต้องช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคน สิ่งสำคัญในการดำเนินการขั้นนี้อยู่ที่ความตั้งใจของ นักเรียนที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง
4. ครูจะต้องสอนใหม่ทั้งหมด สำหรับทักษะอย่างใหม่ หรือ ความรู้อย่างใหม่ ในกรณีที่นักเรียนไม่รู้เรื่องตั้งแต่ต้น
5. ครูและนักเรียนประเมินผลร่วมกันภายหลังที่สอนซ่อมเสริม ไปแล้ว ถ้าพบว่ายังไม่ได้ผลก็ต้องสอนซ่อมเสริมซ้ำใหม่อีก

อ่ำไพ สุจริตกุล (2514:152-153) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการดำเนินการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

ก่อนอื่นครูจะต้องตรวจหาสาเหตุของความบกพร่อง (Diagnosis) ของ

นักเรียนให้รู้แน่ชัดเสียก่อน แล้วจึงแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนนั้น โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วัดความสามารถทั่วไปของนักเรียน
2. แยกนักเรียนที่มีความบกพร่องเพื่อสอนซ่อมเสริมแต่ไม่จำเป็นต้องบอกให้นักเรียนรู้ตัว เพราะบางคนอาจเกิดปมด้อยภายหลัง นักเรียนที่แยกออกมานี้ มักเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำกว่าระดับเฉลี่ย
3. สำรวจข้อบกพร่องของนักเรียนที่แยกออกมานั้นให้แน่ชัดว่า มีความบกพร่องอย่างไรบ้าง โดยต้องมีการวิเคราะห์เป็นรายบุคคลอย่างละเอียด นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายอาจต้องส่งให้แพทย์รักษา และบางคนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรืออารมณ์ ก็อาจส่งให้จิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา (Specialist) ช่วยเหลือโดยตรง
4. ดำเนินการแก้ไขโดยเริ่มวิธีสอนเพื่อซ่อมเสริมให้นักเรียนแต่ละคน เมื่อทราบข้อบกพร่องของนักเรียนแน่ชัดแล้ว

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522:1-3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินการสอนซ่อมเสริมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ทดสอบนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์ ฯลฯ ว่านักเรียนคนใดบกพร่องอย่างไร หรือขาดทักษะอะไร
2. ครูนำผลการทดสอบมาพิจารณา แล้ววางแผนการสอนเพื่อช่วยซ่อมเสริมข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนมากขึ้น
3. ชี้แจงให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายของการสอนซ่อมเสริมว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร นักเรียนจะได้เกิดทัศนคติที่ดี และเต็มใจที่จะรับการสอนซ่อมเสริม
4. ครูวางแผนร่วมกับนักเรียนว่าจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้นๆ ด้วยวิธีใด และครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เวลา วิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับลักษณะข้อบกพร่องของนักเรียน
5. ให้นักเรียนได้ประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองจากการทดสอบเป็นระยะๆ เพราะถ้านักเรียนได้เห็นความก้าวหน้า ก็จะมีกำลังใจในการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นๆ
6. การสอนซ่อมเสริมจะต้องคำนึงถึงวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม และประหยัดเวลา

ศิริกาญจน์ โกล้อมภ์ (2522:11-12) ได้เสนอแนะวิธีดำเนินการสอนซ่อมเสริมให้แก่ครูไว้ว่า

1. ครูอาจแบ่งกลุ่มนักเรียนในชั้น โดยการคละกันระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่ง และนักเรียนที่เรียนอ่อน แล้วให้มีการแข่งขันผลการเรียนระหว่างกลุ่ม โดยครูจะต้องเน้นให้นักเรียนแข่งขันกันระหว่างกลุ่มมากกว่าตัวบุคคล และสอดแทรกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มโดยเฉพาะเน้นให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ซึ่งครูต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่เท่ากัน การเรียนจากเพื่อนไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่าอาย

2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามระดับผลการเรียน คือ แบ่งเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ในการสอนบางครั้งครูอาจสอนรวมกันทั้ง 3 กลุ่ม แต่บางครั้งที่นักเรียนกลุ่มอ่อนต้องเรียนซ่อมเสริม ครูอาจสอนกลุ่มอ่อนช้ากว่ากลุ่มปานกลางและกลุ่มเก่ง แล้วให้ไปทำแบบฝึกหัดที่บ้านอีก ในขณะที่อีก 2 กลุ่มเข้าใจบทเรียนและกำลังทำแบบฝึกหัด

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนให้คละกัน ตั้งแต่ชั้นสูงสุดลงมาถึงชั้นต่ำสุด โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่ม แล้วให้มีการพบปะประชุมกันในตอนเย็นหรือเวลาว่างอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนที่อยู่ในชั้นสูงกว่า ช่วยสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียนที่เรียนอ่อนในชั้นต่ำกว่า

4. สร้างสื่อการเรียน เพื่อช่วยเหลือในการสอนซ่อมเสริม ซึ่งครูประจำชั้น หรือครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาการของโรงเรียน อาจจะร่วมมือกันจัดทำชิ้น การสอนโดยใช้สื่อการเรียนเป็นการช่วยเปลี่ยนบรรยากาศ โดยให้นักเรียนนำไปศึกษาด้วยตนเองได้ทุกเวลาที่เขาต้องการ สื่อการเรียนเหล่านี้ได้แก่ บทเรียนแบบโปรแกรม หรือหนังสือประเภทบทเรียนที่ยากๆ เป็นต้น

5. จัดให้มีศูนย์ส่งเสริมการเรียนของนักเรียน โดยจัดครูที่มีชั่วโมงว่างมา เป็นผู้ควบคุมและให้บริการแก่นักเรียน เมื่อครูประจำชั้นเห็นว่า นักเรียนคนใด มีความจำเป็นต้องเรียนซ่อมเสริม ก็จัดการส่งนักเรียนคนนั้นมา เพื่อเรียน ซ่อมเสริมกับครูประจำศูนย์ส่งเสริมการเรียนนั้น

6. การสอนพิเศษ เป็นวิธีการสุดท้ายสำหรับการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน แม้ว่าจะ เป็นวิธีที่น่าเบื่อหน่าย ซ้ำซาก ทำให้เสียเวลาของครูและนักเรียนแต่ก็ เป็นวิธีที่ครูใช้กันเป็นส่วนมากและอาจกล่าวได้ว่า เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดและครู ส่วนใหญ่ก็ถนัดสอนแบบนี้ด้วย แต่ครูควรสอนพิเศษด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากการ สอนในชั้นเรียน เช่น แทรกเกมและเพลงประกอบบทเรียนให้มากขึ้น และครู ควรเรียงลำดับขั้นตอนในการสอนให้ เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก ซึ่งจะ ช่วยให้นักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน ติดตามและทำความเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

กรมวิชาการ (2524:103-104) ได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสอนซ่อมเสริม ไว้ในคู่มือการบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังต่อไปนี้

1. ครูสำรวจข้อบกพร่องของนักเรียนซึ่งอาจจะใช้วิธีการสำรวจวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้ คือ

1.1 การใช้แบบทดสอบ

ก. ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน ผู้สอนแต่ละวิชาอาจเริ่มทดสอบในสัปดาห์แรก หรือสำรวจหาข้อมูลว่านักเรียนกลุ่มใดไม่สามารถบรรลุในเรื่องต่อไปได้ จึงต้องได้รับการช่วยเหลือจากการเรียนซ่อมเสริม อาจเริ่มต้นในสัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไป

ข. แบบทดสอบวินิจฉัย ใช้เมื่อได้เรียนเนื้อหาวิชาไปแล้ว 2-3 สัปดาห์ ผู้สอนต้องการทราบว่านักเรียนยังบกพร่องที่จุดใดควรได้รับการช่วยเหลือให้ซ่อมเสริมต่อไป

ค. แบบทดสอบสำรวจทั่วไป วิธีนี้จะทราบข้อมูลจากผลการสอบระหว่างภาคหรือปลายภาค แต่ข้อมูลที่ได้อาจไม่เฉพาะเจาะจงจึงไม่ทราบว่านักเรียนบกพร่องในเรื่องใดและตอนใด

1.2 ใช้การสังเกตนักเรียนขณะทำงาน ในระหว่างที่ผู้สอนมอบหมายงานให้นักเรียนทำ ก็จะสังเกตว่านักเรียนคนใดมีปัญหายุ่งยากในเรื่องใดบ้าง และควรได้รับการช่วยเหลือให้เรียนซ่อมเสริม

1.3 ใช้การประชุมปรึกษาหารือร่วมกับนักเรียน เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้สอนได้พิจารณาว่านักเรียนมีความต้องการที่จะให้ผู้สอนซ่อมเสริมเรื่องใด

1.4 ให้ทำแบบสอบถามวินิจฉัยตนเอง หลายครั้ง เมื่อผู้สอนให้ข้อเสนอแนะใดแต่ปรากฏว่ามีหลายเรื่องที่นักเรียนยังไม่เข้าใจผู้สอนอาจสร้างแบบสำรวจตนเองเฉพาะเรื่องในแต่ละวิชา เพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาเองว่าตนยังไม่เข้าใจในเรื่องใดบ้าง

2. หัวหน้าหมวดวิชาและครูผู้สอนพิจารณาข้อมูลร่วมกัน แล้วรวมสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องของนักเรียน จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนไว้เป็นกลุ่มๆ ให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยแต่ละกลุ่มไม่ควรเกิน 20 คน ทั้งนี้อาจปรึกษาหารือกับฝ่ายแนะแนวด้วย

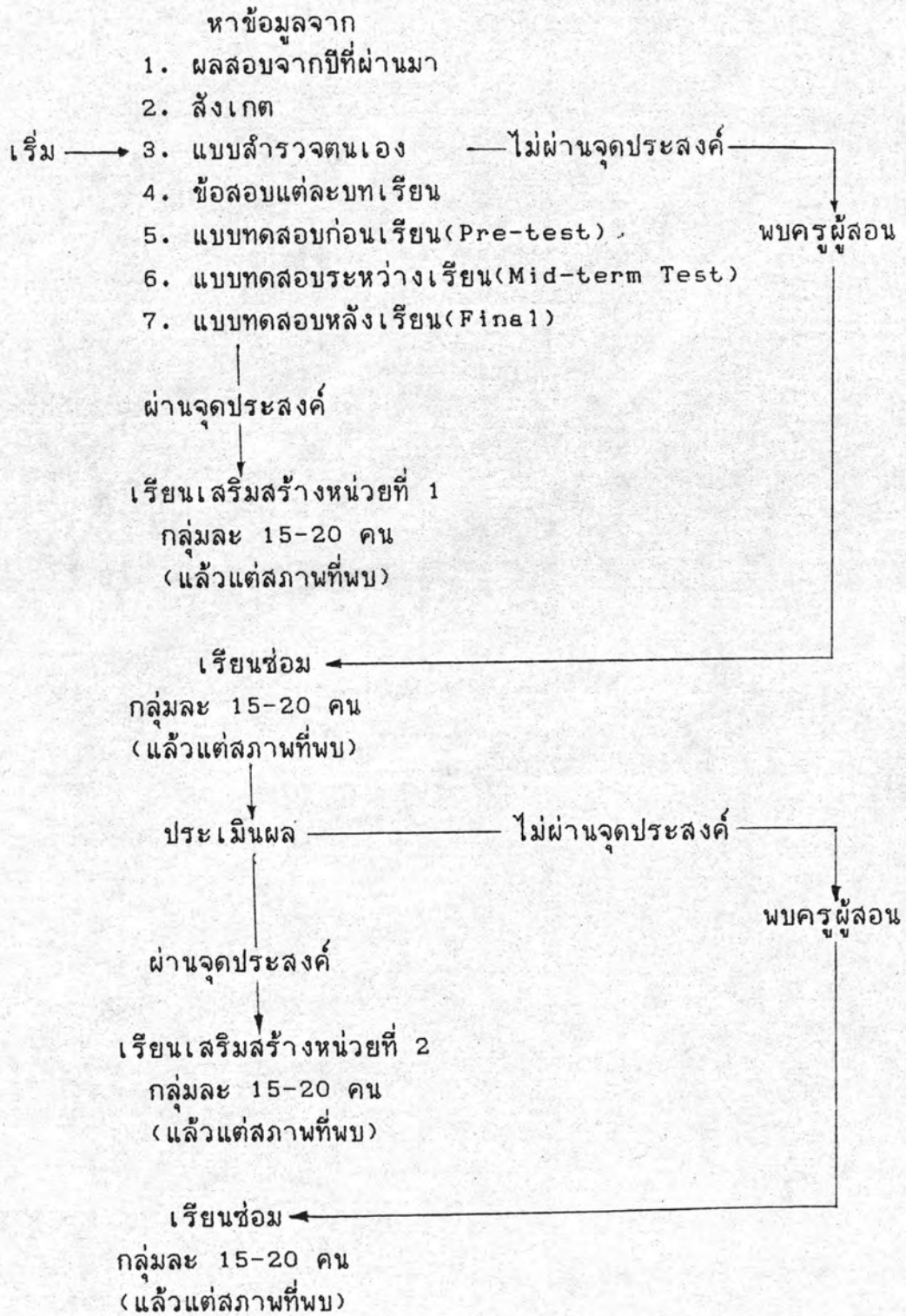
3. หัวหน้าหมวดวิชาส่งข้อมูลและการแบ่งกลุ่มนักเรียน โดยฝ่ายวิชาการ ดำเนินการกำหนดห้องสอน และเวลาสอน

4. ฝ่ายวิชาการประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชา ในเรื่องการจัดหาบุคลากรมาทำการสอนซ่อมและสอนเสริม สำหรับการสอนซ่อมผู้สอนควรเป็นครูประจำชั้นนั้นๆ ส่วนการสอนเสริมอาจจะเป็นครูที่สอนประจำวิชา หรือครูผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่เห็นว่าเหมาะสมให้เข้าสอน

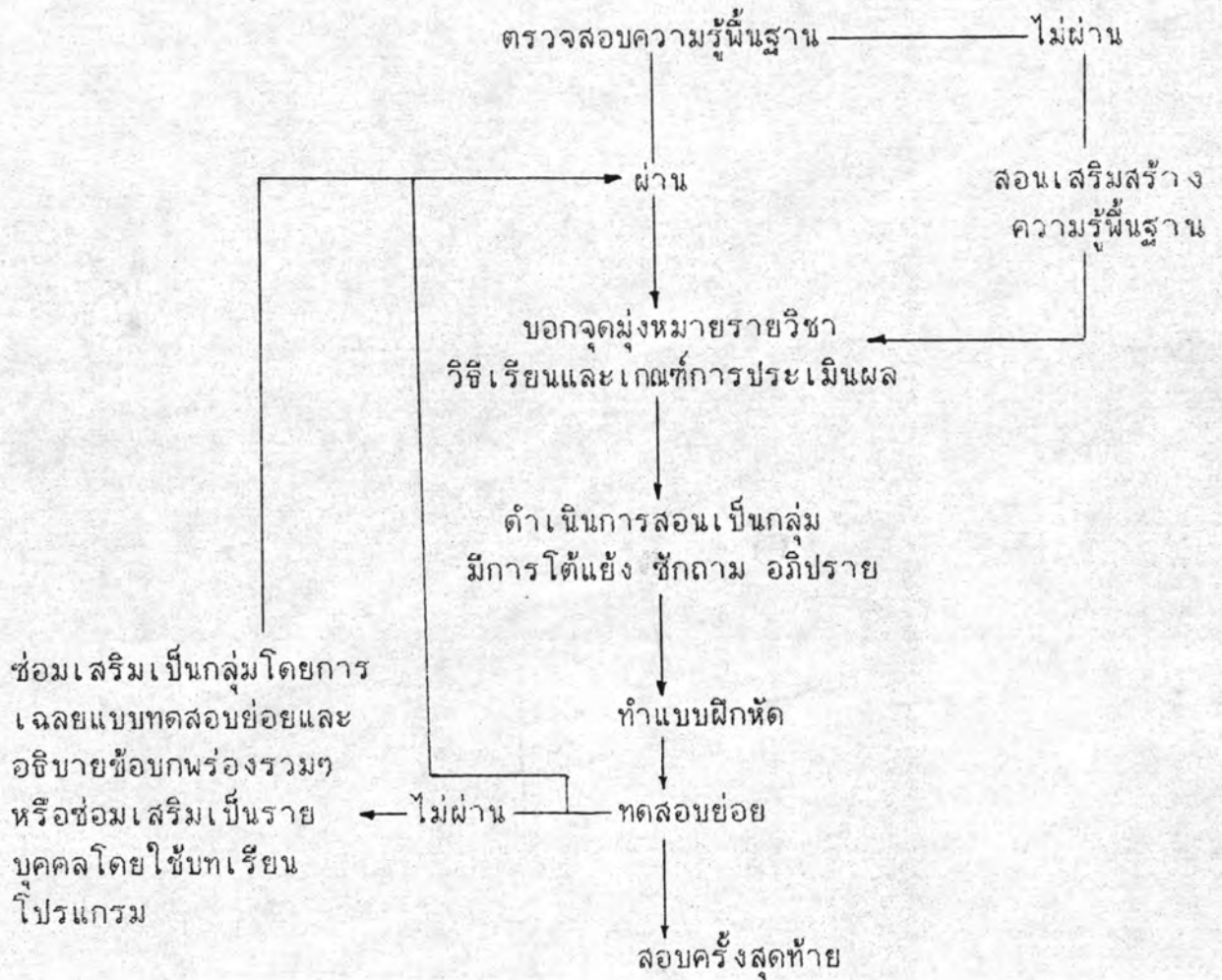
5. ดำเนินการสอนซ่อมเสริมตามที่กำหนดไว้จนนักเรียนบรรลุหรือสามารถพัฒนาการเรียนได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้
6. ประเมินผลการเรียนซ่อมเสริม

ในการดำเนินการสอนซ่อมเสริมนั้น ได้มีผู้พยายามสร้างแผนภูมิแสดงลำดับขั้นตอนของการสอนซ่อมเสริมไว้หลายท่าน ซึ่งโดยส่วนรวมแล้วก็เป็นแผนภูมิที่มีหลักการคล้ายคลึงกัน มีเฉพาะรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้นที่แตกต่างกัน เช่น แผนภูมิการดำเนินการสอนซ่อมเสริมที่เสนอโดยกรมวิชาการ (2524:105) แผนภูมิเสนอแนะขั้นตอนการจัดสอนซ่อมเสริมของ สาทร แก่นมณี (2525:68) และแผนภูมิเสนอแนะขั้นตอนการสอนซ่อมเสริมของ เจมส์ อาร์ เลเวลเลน และ บาร์บารา พาโช นากี้ (James R. Lewellen and Barbara Pashos Nagy 1981:98) ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 แผนภูมิที่ 2 และแผนภูมิที่ 3 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงการดำเนินการสอนซ่อมเสริมของกรมวิชาการ

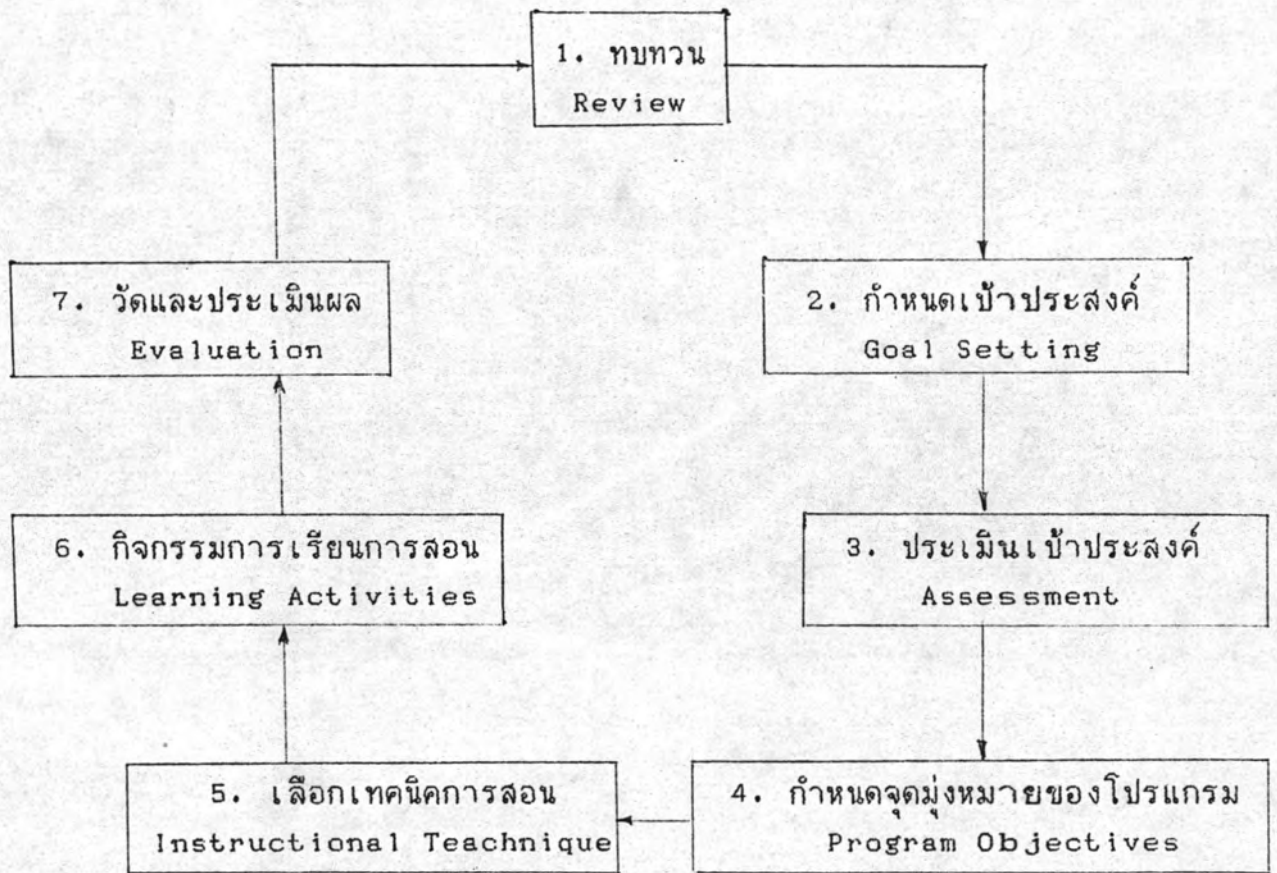

แผนภูมิ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนของการสอนซ่อมเสริม เสนอโดย สาทร แก่นมณี

วิธีการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่แสดงไว้ เริ่มจากการตรวจสอบความรู้พื้นฐานที่จะเรียนก่อน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็จะได้รับการสอนเสริมสร้างพื้นฐานก่อน เมื่อเริ่มหน่วยการเรียน ครูเริ่มด้วยการบอกจุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียน และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินไว้ หลังจากนั้นครูก็เริ่มดำเนินการสอน มีการซักถาม อภิปรายโต้แย้ง และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด แล้วทำการทดสอบย่อยเมื่อนักเรียนจบเนื้อหาวิชาในตอนหนึ่งๆ ถ้านักเรียนคนใดที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ก็จะมีการสอนซ่อมเสริมโดยการเฉลยแบบทดสอบ และอธิบายข้อบกพร่อง หรือซ่อมเสริมโดยใช้บทเรียนโปรแกรม แล้วทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อนักเรียนผ่านเกณฑ์แล้วก็ให้สอนในเนื้อหาต่อไป

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนซ่อมเสริมของเลเวลเลน และ นาگی

การประเมินผลการสอนซ่อมเสริม

ในการประเมินผลการสอนซ่อมเสริมนั้นอาจทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรมของวัตถุประสงค์นั้นๆ กรมวิชาการ (2524:101-102) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินผลการสอนซ่อมเสริมในคู่มือบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ไว้ดังนี้คือ

1. การสังเกต ใช้ในการประเมินผลจุดประสงค์ในเรื่องความคล่องแคล่วในการปฏิบัติตามวิธีดำเนินงาน
2. การตรวจผลงาน โดยการมอบหมายงานให้นักเรียนไปทำ ก็ใช้การตรวจผลงานเพื่อการประเมินผลได้
3. การสัมภาษณ์ ผู้สอนอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเรียน หลังจากที่มอบหมายกิจกรรมให้ไปปฏิบัติแล้ว
4. การสอบข้อเขียน ควรเป็นการสอบอย่างสั้นๆ เฉพาะเรื่องที่จำเป็น ใช้เพื่อการทดสอบความแม่นยำ

เจมส์ อาร์ เลเวลเลนและบาร์บารา ฟาโซ นากี้ (James R. Lewellen and Barbara Pashos Nagy 1981:100) กล่าวว่า การประเมินผลการสอนซ่อมเสริมควรเป็นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Test) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของรุ่ง เชนจิต (2523:17) ที่เสนอแนะว่า ควรประเมินผลการสอนซ่อมเสริมโดยอิงเกณฑ์ เพื่อวินิจฉัยว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถหรือบกพร่องในเรื่องใดหรือจุดประสงค์ข้อใด นอกจากนี้ เลเวลเลนและนากี้ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่า การประเมินผลการสอนซ่อมเสริมแบบอิงเกณฑ์ควรประกอบเข้ากับการวัดและประเมินอย่างไม่เป็นทางการวิธีอื่นๆ เช่น การเข้าชั้นเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย การให้ไปค้นคว้าในห้องสมุด ความสม่ำเสมอในการส่งงาน การมีส่วนร่วมในการอภิปรายซักถาม การทำแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น การสังเกตการทำงานอย่างมีระบบ การมีส่วนร่วมในงานกลุ่ม การทดสอบเนื้อหาวิชา การสอบปากเปล่า การวินิจฉัยตนเองและการร่วมปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับนักเรียน

อย่างไรก็ตาม การประเมินผลการเรียนการสอนซ่อมเสริมก็เช่นเดียวกันกับการประเมินผลการเรียนทั่วไปตามปกติ กล่าวคือ ผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการใดย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมและจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน โดยมีข้อควรคำนึงอยู่ว่า สิ่งที่จะประเมินต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ก่อนสอน

ปัญหาในการจัดการสอนซ่อมเสริม

กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2524:106-108) ได้สรุป ปัญหาการจัดการสอนซ่อมเสริมที่น่าจะเกิดขึ้นโรงเรียน พร้อมกับเสนอแนวทางแก้ปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางด้านการบริหาร ขาดการติดต่อประสานงานของ ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะ
  - 1.1 ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชาไม่รู้จะดำเนินการ อย่างไร พุดชี้แจงแนะนำอะไรกับครูที่สอนไม่ได้ชัดเจนจึงปล่อยปละละเลย
  - 1.2 ผู้บริหารไม่รู้ไม่เข้าใจ ไม่สนใจในการดำเนินการ เรื่องนี้

การแก้ปัญหาทางด้านการบริหาร ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ ตลอดจนหัวหน้าหมวดวิชา ควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตรอย่าง ละเอียดถี่ถ้วน ร่วมกันวางแผนการดำเนินการจัดการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียน ผู้บริหาร หรือฝ่ายวิชาการ ควรจะได้ให้ความกระจ่างในวิธีดำเนินงานจัดการสอนซ่อมเสริม และติดตามประเมินผลการสอนซ่อมเสริมที่จัดขึ้น

2. ปัญหาด้านวิชาการ

- 2.1 ครูผู้สอนเห็นว่า ตนทำการสอนมากแล้ว การสอน ซ่อมเสริมเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น ทำให้จิตใจไม่อยากจะเสียสละ
- 2.2 ครูผู้สอนไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับความจำเป็นของ การสอนซ่อมเสริม ยังฝังใจอยู่กับวิธีการสอนเก่าๆซึ่งครูผู้สอนมีความสะดวกสบาย ไม่ต้องสนใจอะไรในตัวนักเรียน และผลที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน
- 2.3 นักเรียนให้ความสนใจน้อย ไม่เข้าเรียนซ่อมเสริม

การแก้ปัญหาด้านวิชาการ

1. เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ตลอดจนหัวหน้าหมวดวิชาจะต้องชี้แจง ให้ครูผู้สอนเข้าใจในหลักสูตรและมองเห็น ความจำเป็นของการสอนซ่อมเสริม ชี้แนะให้เห็นความแตกต่างของนักเรียน ในการ รับรู้ในการทำความเข้าใจ ให้เห็นผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น เมื่อปล่อยให้นักเรียน เรียนโดยบางคนรู้เรื่องบ้าง บางคนไม่รู้ไม่เข้าใจอะไรเลย และพยายามปลุกใจให้ ครูอาจารย์มีน้ำใจเสียสละเพื่อนักเรียน

2. จัดให้มีการแนะนำความรู้ทางด้านเทคนิคการ

ประเมินผล การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ให้ครูสามารถประเมินผลได้โดยวิธีต่างๆ แบบต่างๆ เช่น การสังเกต การตั้งคำถาม การทดสอบย่อย เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ชี้แนะเทคนิควิธีการสอนซ่อมเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริม

4. ครูผู้สอนควรจะได้้นำเทคนิคใหม่ๆ ทางด้านการสอนมาสอนซ่อมเสริม เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน และเป็นการทำให้นักเรียนสนใจ เข้าใจง่ายขึ้นไม่เบื่อหน่าย

5. ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการตลอดจนหัวหน้าหมวดวิชาให้ความช่วยเหลือ แนะนำเอาใจใส่ดูแลทั้งครูผู้สอน และนักเรียนให้ดำเนินการเรียนการสอนซ่อมเสริมอย่างสม่ำเสมอ

3. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ เวลา ห้องเรียนไม่เพียงพอ ปัญหาโรงเรียนผลัดเดียว และสองผลัด

การแก้ปัญหาด้านสถานที่-เวลา

1. ในกรณีที่โรงเรียนมีการเรียนผลัดเดียว การจัดการสอนซ่อมเสริมอาจจัดไว้ในตารางสอนหรือในช่วงเวลาที่จัดให้นักเรียนพบครูที่ปรึกษา (Home-room) หรือในช่วงเวลาพักกลางวันหรือตอนท้ายของชั่วโมงก็อาจทำได้ ขึ้นอยู่กับสภาพของโรงเรียนและความสะดวก เวลาที่ใช้สอนไม่จำเป็นที่จะต้องครบ 1 คาบใน 1 ครั้ง อาจเป็น 15 นาที 30 นาที หรือ 50 นาทีก็ได้ แต่ต้องครบ 1 คาบตามที่หลักสูตรกำหนดเอาไว้

สถานที่เรียนถ้าจัดตามตารางสอน ก็ต้องมีห้องเรียน แต่ถ้านักเรียนในแต่ละกลุ่มมีน้อยก็ไม่จำเป็นต้องใช้ห้องเรียน โดยอาจพานักเรียนไปนั่งเรียนได้ร่วมไม้ หรือบริเวณใดที่เห็นว่าเหมาะสม การจัดการสอนในโรงเรียนผลัดเดียว อาจมีวิธีการซ่อมเสริมที่แตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของบุคลากร ห้องเรียน และสภาพของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

2. ในกรณีเป็นโรงเรียนสองผลัด อาจดำเนินการจัดแบบโรงเรียนผลัดเดียวก็ได้ ถ้ามีห้องเรียนมากพอ แต่ถ้าขาดห้องเรียนก็อาจจัดโดยให้นักเรียนรอบเข้าไปเรียนซ่อมเสริมในรอบบ่าย และนักเรียนรอบบ่ายก็ไปเรียนซ่อมเสริมในตอนเช้า ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของบุคลากร ห้องเรียน และสภาพของโรงเรียนนั้นเช่นเดียวกัน

ปัจจัยสนับสนุนให้การสอนซ่อมเสริมบรรลุเป้าหมาย

นอกจากสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีส่วนช่วยให้การสอนซ่อมเสริมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องควรจะได้ช่วยกันตระหนักและคำนึงถึงไม่ลืมนองเห็นความสำคัญของสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย นับตั้งแต่ระดับผู้บริหารจะต้องเล็งเห็นความจำเป็นของการสอนซ่อมเสริม และมีความเข้าใจอย่างแจ่มชัดในระบบ รูปแบบและวิธีการ เพื่อคอยสนับสนุนและประสานงานแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ รองลงมาก็คือฝ่ายวิชาการที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดระบบ ตลอดจนเป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือ นิเทศแก่ครูผู้สอนและประสานระบบงานการสอนซ่อมเสริมให้บังเกิดความสะดวกต่อทั้งครูผู้สอนและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและต้องเข้ามามีบทบาทให้ความร่วมมือคือฝ่ายแนะแนวซึ่งจะเป็นผู้คอยสำรวจข้อมูลป้อนให้แก่ฝ่ายวิชาการผู้รับผิดชอบ ฝ่ายวัดผลที่ต้องคอยให้ความช่วยเหลือในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล เรื่องจุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ที่ต้องคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือแก่ครูผู้สอน ช่วยสนับสนุนและประสานงานกับฝ่ายบริหารในฐานะตัวแทนหมวดวิชา หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ เหล่านี้แล้ว การสอนซ่อมเสริมก็คงประสบผลสำเร็จน้อยเต็มที และบุคลากรประเภทสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือตัวครูผู้สอนเองจะต้องได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียน จากหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อให้ผู้สอนมีกำลังใจและสำนึกในภาระหน้าที่ และความสำคัญของตนเองเกิดความรับผิดชอบต่อการสอนซ่อมเสริม

2. การสนับสนุนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่ต้องรับผิดชอบในการสรรหาสื่อต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการสอนซ่อมเสริม นับตั้งแต่การจัดห้องสอนซ่อมเสริมให้เป็นระบบ มีความสะดวกต่อการเรียนการสอน รวมไปถึงการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์แก่ผู้สอน

3. การสนับสนุนทางด้านวิชาการ เช่น จัดให้มีภาคนิเทศ ประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมแก่บุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนซ่อมเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในการสอนซ่อมเสริม หรืออาจจัดให้มีการไปเยี่ยมชมโรงเรียนอื่นๆ ที่จัดการสอนซ่อมเสริมได้ดีเพื่อนำไปปรับใช้

4. การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอนซ่อมเสริม ควรหามาตรการที่จะช่วยส่งเสริมกำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูสอนซ่อมเสริม เพื่อเป็นการเสริมแรงและจูงใจให้ครูเกิดความรับผิดชอบในการสอนซ่อมเสริม เพราะปัจจุบันครูผู้สอน

ซ่อมเสริมส่วนใหญ่ยังมองเห็นการสอนซ่อมเสริมเป็นสิ่งที่เพิ่มภาระแก่ตนเอง ผลก็คือต้องสอนแบบจำใจ หรือทำเพราะได้รับมอบหมาย ไม่มีกำลังใจที่จะเสียสละและคิดค้นหารูปแบบวิธีการสอนที่ดีมาใช้ สอนให้เพียงแต่ผ่านไปวัน ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

องค์ประกอบที่ควรคำนึงถึงในการสอนซ่อมเสริม

การสอนซ่อมเสริมจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร นอกจากจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างดั่งที่กล่าวมาแล้ว องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็มีส่วนในการที่จะช่วยให้การสอนซ่อมเสริมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ควรคำนึงได้แก่

1. นักเรียนที่ควรได้รับการสอนซ่อมเสริม

ครูผู้สอนซ่อมเสริมจะต้องเข้าใจว่านักเรียนที่สามารถเรียนได้ตามระดับวุฒิภาวะทางสติปัญญาของเขานั้น ไม่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนซ่อมเสริม แต่ถ้านักเรียนคนใดที่ไม่ได้ใช้ความสามารถของเขาได้เต็มที่ ไม่ได้แสดงความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนตามสมรรถวิสัยด้านสติปัญญาของตนจะอำนวยได้แล้ว นักเรียนนักเรียนคนนั้นสมควรได้รับการสอนซ่อมเสริม สำหรับนักเรียนที่ควรได้รับการสอนซ่อมเสริมนั้น ประคอง สุทธิสาร (อ้างในวัฒนา ล่วงลือ 2523:17) ได้จำแนกไว้ 2 ประเภทคือ

1. นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้เฉพาะอย่าง (Learning Disabilities) โดยทั่วไปนักเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาด้านต่าง ๆ เหล่านี้คือ

- 1.1 ทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor)
- 1.2 ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor)
- 1.3 การรับรู้ (Perception)
- 1.4 ความจำ (Memory)
- 1.5 ภาษา (Language)
- 1.6 เลขคณิต (Arithmetic)

2. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การเห็น การได้ยิน การพูด แขนขาพิการ ระบบประสาทผิดปกติ เป็นต้น

เวย์น ออตโต, ริชาร์ด เอ. แม็คคิมิเนมิและริชาร์ด เจ. สมิธ (Wayne Otto, Richard A. Macmenemy and Richard J. Smith 1973:2-5) ได้แบ่งนักเรียนที่ควรได้รับการสอนซ่อมเสริมไว้เป็น 6 ประเภทคือ

1. นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำแต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนปานกลาง (Underachiever with Average Capacity) เป็นนักเรียนที่มีความสามารถอยู่ในเกณฑ์ปกติ สถิติปัญญาปานกลางแต่มีผลการเรียนต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน
2. นักเรียนที่เรียนช้า (Slow Learner) เป็นนักเรียนประเภทที่มีระดับสติปัญญา (I.Q) อยู่ระหว่าง 80-90 เป็นพวกที่มีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในวงจำกัด ผลการเรียนในชั้นปกติยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจและเรียนไม่ค่อยทันเพื่อน แต่ถ้าให้งานที่อยู่ในระดับความสามารถของเขาก็ทำได้
3. นักเรียนที่ไม่เต็มใจเรียน (Reluctant Learner) นักเรียนประเภทนี้มีความสามารถในการเรียนแต่ไม่ค่อยสนใจเรียนในชั้น เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการเรียน จึงทำให้การเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร ครูจึงมีหน้าที่ที่จะต้องสอนซ่อมเสริมเพื่อให้นักเรียนเหล่านี้เกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น
4. นักเรียนที่มีประสบการณ์และภูมิหลังจำกัด (Children with Limited Experiential Background) นักเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยึดมั่นในวัฒนธรรมหรือความเชื่อบางอย่าง ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนหรือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่อยู่ห่างไกล จึงทำให้ขาดประสบการณ์ที่นักเรียนทั่วไปได้รู้จักและเรียนรู้ เพราะขาดโอกาสที่จะแสวงหาประสบการณ์เหล่านั้น ครูจึงต้องสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนเหล่านี้เป็นพิเศษ
5. นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางด้านพัฒนาการทางภาษา (Children with Limited Language Development) เนื่องจากภาษาเป็นสื่อความหมายที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ดังนั้นเมื่อมีความบกพร่องทางภาษาจึงทำให้การเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ไม่ประสบผลสำเร็จไปด้วย
6. นักเรียนที่ฉลาดหรือมีสติปัญญาสูง แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Bright Underachiever) เด็กเหล่านี้จะเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนในชั้นเรียน เพราะไม่ได้ได้รับความสนใจจากครูผู้สอนอย่างเต็มที่ เนื่องจากครูมักคิดว่าเป็นนักเรียนที่ช่วยเหลือตนเองได้แล้ว อัล บารานชิคและฮาโรลด์ ลาดาส (Al Baranchik and Harold Ladas 1979:2-5) กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมว่าควรจัดให้กับนักเรียนที่มีการเตรียมตัวในการเรียนยังไม่ถึงระดับมาตรฐานหรือยังไม่ได้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของโรงเรียนหรือวิทยาลัยที่พวกเขาจะเข้ารับการศึกษา การสอนซ่อมเสริมจะช่วยปรับและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ แชนดรา แมคเคย์ (Sandra McKay 1951:310-315) ได้กล่าวถึงนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองซึ่งไม่ใช่เจ้าของภาษาซึ่งตามความหมายของการสอนซ่อมเสริมแล้วนักเรียนเหล่านี้มีระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษยังไม่ถึงระดับมาตรฐาน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หรือรายวิชามาตรฐานเป็นต้น ทำให้นักเรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาเหล่านี้ต้องได้รับการสอนซ่อมเสริม

2. อุปกรณ์และกิจกรรมในการสอนซ่อมเสริม

การที่จะให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดที่ว่าตนสามารถที่จะประสบผลสำเร็จจากการเรียนได้เช่นกันนั้น นอกจากวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการสอนซ่อมเสริมแล้ววัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง อุปกรณ์ที่ใช้ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนตามระดับความสามารถของผู้เรียน ครูสอนซ่อมเสริมต้องพยายามปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนให้ตรงกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียนอยู่เสมอ ดังที่ มาร์กาเรต จี แม็คคิม และเฮเลน คาสกี (Margaret G. McKim and Helen Caskey 1963:432-438) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมบางคนไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อวัสดุอุปกรณ์ทั่ว ๆ ไปที่มีอยู่ในชั้นเรียนได้ ครูจึงต้องหาวัสดุอุปกรณ์ใหม่เพิ่มเติมอีก เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นของใหม่และแปลกซึ่งจะช่วยสร้างความสนใจและความมั่นใจให้แก่ นักเรียน อุปกรณ์การสอนที่น่าสนใจย่อมช่วยรักษาระดับความสนใจ และสามารถป้องกันความเบื่อหน่ายในการเรียนของนักเรียนได้

สำหรับกิจกรรมในการสอนซ่อมเสริมนั้น อัมไพ สุจริตกุล (2524:141) ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่จัดข้อเสียหรือบรรเทาข้อบกพร่องต่างๆของนักเรียนให้หมดไป เช่นการอ่านไม่ถูก พูดไม่ชัด คิดไม่เป็นเพราะถูกอบรมฝึกฝนมาในทางที่ไม่ถูกหรือมีทักษะและความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้องมาแต่แรก โดยมีได้รับการแก้ไขเมื่อตอนเริ่มต้น เมื่อนักเรียนเริ่มเรียนรู้จึงทำให้ติดเป็นนิสัยและแก้ไขได้ยากในภายหลัง

2. กิจกรรมที่เริ่มสอนวิธีใหม่ๆ เพื่อสร้างทักษะ ตลอดจนนิสัยที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียนกิจกรรมต่างๆเหล่านี้จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ เพราะนักเรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อนและช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3. ระยะเวลาในการสอนซ่อมเสริม

ระยะเวลาในการสอนซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับและอายุแตกต่างกันไป ดังนั้นครูผู้สอนซ่อมเสริมควรพิจารณาจัดให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของครูว่าจะใช้เวลาอย่างน้อยเพียงไรแต่ไม่ควรใช้เวลาามากหรือน้อยเกินไป ศรียา-ประภัสสร นิยมธรรม

(2520:68) ยังได้เสนอแนะว่า การสอนซ่อมเสริมจะสอนสัปดาห์ละกี่ครั้งก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของแต่ละคน ในการสอนครั้งหนึ่งๆไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง และไม่ควรน้อยกว่า 15 นาที กระทรวงศึกษาธิการ (2522:4) ได้กำหนดให้มีชั่วโมงสอนซ่อมเสริมด้วยอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ และสมศักดิ์ สันทรเวชกุล (2523:3) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า "เวลาที่ใช้ในการสอนซ่อมเสริมอาจใช้ช่วงว่างตอนท้ายชั่วโมง นอกเวลาเรียน หรือวันหยุดก็ได้" เกรซ เอ็ม เฟอร์นาลด์ (Grace M. Fernald 1948 อ้างในอุไทยวรรณ พูลทวี 2526:62-63) แสดงทัศนะว่า "...จะใช้เวลาในการสอนซ่อมเสริมนานเท่าใดก็ตามแต่จะถือว่าได้ผลก็ต่อเมื่อนักเรียนมีความสามารถเฉลี่ยถึงระดับของกลุ่มของเขา และสามารถพัฒนาต่อไปได้โดยลำดับ เช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่น..." เพราะฉะนั้นอาจใช้ระยะเวลาดังกล่าวจัดสอนซ่อมเสริมหรือไม่เป็นการเพียงพอก็อาจหาเวลาอื่นจัดสอนได้ตามความเหมาะสม

4. สถานที่ในการสอนซ่อมเสริม สถานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การสอนซ่อมเสริมประสบผลสำเร็จ ทำให้บรรยากาศในการสอนซ่อมเสริมเต็มไปด้วย ความอบอุ่นและน่าเรียนยิ่งขึ้น อำไพ สุจริตกุล (2516:46) ได้เสนอแนะว่า สถานที่ที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริมของแต่ละโรงเรียนนั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามขนาดของแต่ละโรงเรียน สภาพความพร้อมของโรงเรียนและปัญหาของนักเรียน ในกรณีที่มีครูสอนน้อยหรือไม่มีครูสอนซ่อมเสริมโดยเฉพาะ หน้าที่ในการสอนซ่อมเสริมมักจะตกอยู่กับครูประจำชั้น ในสภาพเช่นนั้นสถานที่ก็มักจะเป็นห้องเรียนตามปกติ หรือไม่ก็ห้องพักครูในโรงเรียนใหญ่ๆที่มีนักเรียนมาก และมีครูสอนซ่อมเสริมโดยเฉพาะ ก็สามารถจัดห้องพิเศษสำหรับการสอนซ่อมเสริมโดยเฉพาะได้ และในห้องดังกล่าว ก็อาจแบ่งเป็นศูนย์บริการด้านต่างๆ โดยมีครูหรือผู้เชี่ยวชาญประจำอยู่

5. คุณสมบัติของครูสอนซ่อมเสริม เกี่ยวกับครูผู้สอนซ่อมเสริม กรมวิชาการ (2524:97-98) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูที่ทำหน้าที่สอนอยู่แล้วนั้น จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอนซ่อมเสริมได้และเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุด แต่ฝ่ายอื่นๆ เช่นครูแนะแนว หัวหน้าหมวดวิชา และฝ่ายวิชาการก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม หรือดำเนินการสอนซ่อมเสริม ดังนั้นบทบาทในการวางแผนและดำเนินการสอนซ่อมเสริม ควรจะเป็นบทบาทร่วมกันระหว่างครูผู้สอน หัวหน้าหมวดวิชา ครูแนะแนว หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และฝ่ายวัดผล นอกจากบุคคลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบุคคลอีกหลายฝ่ายที่อาจจะมาเป็นผู้ทำการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนได้อีก เช่น เพื่อนนักเรียนด้วยกัน นักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่า วิทยากรประจำถิ่น และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น

ในการสอนซ่อมเสริม ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งมีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนซ่อมเสริมไว้ดังนี้

ศรียา-ประภัสสร นิยมธรรม (2520:68-69) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูสอนซ่อมเสริมไว้ดังนี้คือ

1. ครูจะต้องฉลาดและเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน
2. ครูควรมีเจตคติ ความคิดเห็นและอารมณ์ซึ่งจะช่วยเหลือมากกว่าที่จะยับยั้งการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ครูควรมีความสามารถตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนเพื่อที่จะได้หาวิธีจัดเตรียมให้นักเรียนเกิดมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเหล่านั้น
4. ครูควรมีความสามารถในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
5. ครูควรมีความรู้ในการเลือกหาความรู้ที่จะใช้ประโยชน์ในการสอนและข้อมูลที่จะใช้เป็นประโยชน์กับเด็กโดยตรง
6. ครูต้องมีความสามารถในการรวบรวมเรียบเรียงและแปลความข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาเพื่อประกอบการตัดสินใจ
7. ครูควรมีความสามารถในการวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการตามสมรรถวิสัยของเขาจนถึงขั้นเลือกอาชีพ

สุภากร ราชากรกิจ (2521:6) ได้กล่าวถึงครูในการสอนซ่อมเสริมว่า "...ครูต้องใช้ความอดทน ความใจเย็น ประกอบเข้ากับความรัก ความเมตตา ต่อเด็กอย่างแท้จริง ต้องให้ความสนใจในการศึกษาถึงปัญหาของเด็กและหากวิธีสอนต่าง ๆ..."

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดหน้าที่ของครูผู้สอนไว้ประการหนึ่งคือ "เสียสละเวลาในการสอนซ่อมเสริม หรือทบทวน ตลอดจนงานเพิ่มเติมนอกเหนือเวลาราชการ เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือให้ทันตามหลักสูตร"

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2521:34) ปานตา ใช้เทียมวงศ์ และพิตรวัลย์ โกวิทวาทิ (2516:95) รวมทั้งเอ็ดเวิร์ด วิลเลียม โดร์ช (Edward William Dolch 1953:324-332) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูสอนซ่อมเสริมไว้เพิ่มเติมอีกว่า ครูผู้สอนต้องมีบุคลิกภาพคล้ายกับนักเรียนที่เรียนเก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความเข้าใจนักเรียนเป็นอย่างดี สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว รู้จักวิธีการเสริมกำลังใจเพื่อสร้างแรงจูงใจ

ในการเรียนให้แก่นักเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนก็ต้องเป็นผู้มีสุขภาพดี มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใสไม่โกรธง่าย

อัลเบิร์ต เจ แฮร์ริส (Albert J. Harris 1970:216) ได้เน้นเกี่ยวกับครูผู้สอนซ่อมเสริมว่า ครูสอนซ่อมเสริมที่ดีนั้นจะต้องเป็นผู้รักเด็ก อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีความล้มเหลวทางด้าน การอ่านมักขาดกำลังใจและความเชื่อมั่นในตนเอง ฉะนั้นหากผู้ใหญ่มีท่าทีแสดงว่ายอมรับ เห็นใจ เด็กก็จะเกิดความอบอุ่นใจ มีมานะที่จะเอาชนะอุปสรรคในการเรียนได้

อาร์ตเลย์ เอ สเติร์ล (Artley A. Sterl 1977:103-110) กล่าวถึงปัญหาในการสอนซ่อมเสริมและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขที่เกี่ยวกับครูผู้สอนว่า ครูควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้โดยลดแรงกดดันจากคำว่า การสอนลง เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการพูดโดยไม่ต้องใช้คำว่า "สอน" ลดขบวนการในการสอนลง ลดการใช้แบบฝึกปากเปล่า ลดกฎเกณฑ์ ลดแรงกดดัน ลดการทดสอบ โดยใช้ความพึงพอใจ ความสนุกสนาน ความน่าสนใจและการประสบผลสำเร็จ เข้าไปแทนที่

บอนนี่ ดี เดเวท (Bonnie D. Devet 1980:34-35) กล่าวว่าครูที่จะทำการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและข้อคับข้องใจให้กับนักเรียน ควรมีลักษณะพิเศษดังนี้คือ

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่ตนจะสอนเป็นอย่างดี มีความรู้แจ้งในเรื่องที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ
2. มีความสามารถที่จะทำให้ นักเรียนและตัวครูเองสนใจในรายวิชาที่ตนสอน
3. มีความตั้งใจในการสอน สามารถใช้เวลาให้กับนักเรียนในชั้นได้อย่างเต็มที่ ถ้าครูผู้สอนซ่อมเสริมสามารถที่จะปฏิบัติตัวให้เป็นเสมือนหนึ่งนักจิตวิทยา นักปกครองและเป็นครูได้ในเวลาเดียวกัน ผลสำเร็จในการสอนซ่อมเสริมก็อยู่ไม่ไกล นักเรียนต้องการครูที่ดี ครูสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาอังกฤษมีโอกาที่จะเป็นครูที่ดีได้ตามที่นักเรียนไฝ่หาถ้าครูมีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

ประโยชน์ของการสอนซ่อมเสริม

จินนาภา สิตบุตร (2521:56) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ่อมเสริมคณิตศาสตร์ วิธีการของนักเรียนชั้น ป.2 ที่มีและไม่มี การสอบย่อย พบว่าการสอนซ่อมเสริมให้ตรงจุดบกพร่องตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ และการสอบย่อยทำยบบทเรียนทุกครั้ง เพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของนักเรียนสูงขึ้นจนบรรลุเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้อย่างชัดเจน ตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียนซึ่งเป็นการเพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2524:98) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า

...การสอนซ่อมเสริมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้า สามารถเรียนได้ทันเพื่อน ช่วยให้นักเรียนที่เรียนไม่เข้าใจมีความเข้าใจมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนที่เรียนแล้ว ยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ได้สัมฤทธิ์ผล ช่วยให้นักเรียนที่เรียนดี เรียนเก่ง มีความฉลาดเฉลียวอยู่แล้ว ได้มีโอกาสเสริมความรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น...

พันทิพา อุทัยสุข (2524:30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนซ่อมเสริมไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนสามารถเรียนได้ทันเพื่อน
2. ทำให้ผู้เรียนทั้งหมดเรียนได้ดีขึ้นกว่าเดิม
3. ทำให้ผู้เรียนที่เรียนเก่งอยู่แล้ว สามารถเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถ

อัลเบิร์ต เอ็น ทอมมสัน (Albert N. Thomson 1974:1292) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "The Development and Validation of a Remedial Program for Upward Bound Students Based Upon the Identification of Deficiencies in Aural-Oral Communication" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนพิการ จำนวน 40 คน มีอายุระหว่าง 14-18 ปี เป็นการทดลองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางการฟังและการพูด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการฟังระหว่างทดสอบก่อนสอน และหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าการสอนซ่อมเสริมมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงการฟัง และการพูดของนักเรียนให้ดีขึ้น

จากทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการสอนซ่อมเสริมมีความสำคัญ และเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรเอาใจใส่ศึกษาทำความเข้าใจเพื่อที่จะได้หาทางช่วยเหลือให้นักเรียนที่ตนสอนให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น เข้าใจตนเองมากขึ้นอันจะเป็นหนทางให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนและการงานอาชีพต่อไปในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนซ่อมเสริม

งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยได้เริ่มกระทำกันอย่างจริงจังและอย่างเป็นทางการเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่องการสอนซ่อมเสริมจึงยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร โดยเฉพาะการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์การการวิจัยครั้งนี้ของผู้วิจัย ดังนี้

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (2521) ได้ทำการสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2521 จากโรงเรียนจำนวน 368 โรงเรียน โดยการสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน ผลการสำรวจพบว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีปัญหาในการจัดบริการการสอนซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 47.40 ซึ่งแสดงว่าควรได้มีการปรับปรุงในบริการด้านนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11 ได้ทำการวิจัยเมื่อปี 2523 เรื่อง "การสำรวจสภาพการจัดและสอนซ่อมเสริมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2523" โดยทำการสำรวจการจัดและสอนซ่อมเสริมของโรงเรียนที่จัดสอนซ่อมเสริมจริงกับโรงเรียนที่ไม่ได้จัดสอนซ่อมเสริม ในด้านความสำคัญของการสอนซ่อมเสริม หลักการและวิธีการในการคัดเลือกนักเรียน เข้าเรียน การจัดเนื้อหา การจัดครูเข้าสอน การจัดคาบสอน การปฏิบัติ ต่อผู้ไม่เรียนซ่อมเสริม ประโยชน์ วิธีประสานงาน ความร่วมมือในการจัดสอนซ่อมเสริมและความคิดเห็นตลอดจนความต้องการของผู้เรียน ทำการสำรวจโดยการสอบถามผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์ที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด 6 โรงเรียน โรงเรียนประจำอำเภอ 29 โรงเรียนและโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล 12 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนมากยังไม่ดำเนินการสอนซ่อมเสริมเนื่องจากผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอน ผู้สอนไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการสอนโดยเฉพาะรูปแบบของการสอนซ่อมเสริมโรงเรียนไม่มีทรัพยากรที่จะเอื้ออำนวยในการสอนซ่อมเสริม เช่น รูปแบบของการสอน อุปกรณ์ อัตรากำลังครู ส่วนโรงเรียนที่ดำเนินการสอนซ่อมเสริมยังปฏิบัติไม่ถูกต้องหลักการของการสอนซ่อมเสริม นอกจากนี้โรงเรียนยังไม่ทราบแนวปฏิบัติในการจัดสอนซ่อมเสริม เช่น วิธีคัดเลือกนักเรียน การจัดครูเข้าสอน เนื้อหาวิชา

ขบวนการเรียนการสอน การจัดคาบสอน การปฏิบัติต่อผู้ที่ไม่ต้องเรียนซ่อมเสริม วิธีประสานงาน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจ และเผยแพร่ความรู้ แนวปฏิบัติในเรื่องการสอนซ่อมเสริมให้มากขึ้น

ในปีเดียวกันนี้สุภากร ราชากรกิจและคณะ (2523) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การศึกษาปัญหาการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาใน โรงเรียนเทศบาลเขตบางเขน" ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการสอนซ่อมเสริมน้อย โรงเรียนไม่ได้จัดบริการประเภทต่าง ๆ ที่จะช่วย ครูในด้านการสอนซ่อมเสริม ครูใช้วิธีศึกษาความรู้เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมวิชา ภาษาไทยด้วยตนเองจากตำรา เอกสารต่าง ๆ ได้รับคำแนะนำจากผู้บริหารและ ด้วยการศึกษากับสถาบันวิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัย กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดใน การสอนซ่อมเสริมคือการให้งานที่เหมาะสมกับความสามารถ การฝึกอ่านหนังสือ นอกเวลา การอ่านจับใจความแล้วเล่าให้เพื่อนฟัง นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ต้องการ ให้มีการอบรมหรือเชิญผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำและสาธิตเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม วิชาภาษาไทย

นอกจากนี้วัฒนา ล่วงลือ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี" เพื่อทำการสำรวจสภาพการณ์ ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อม เสริมในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำชั้น เป็นผู้จัดสอนซ่อมเสริมเองเป็นส่วนมากโดยจัดสอนนอกเวลาเรียน ปัญหาที่ครูใหญ่ และครูเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาด้านครูผู้สอนในสิ่งที่เกี่ยวกับความ สามารถในการสอน ส่วนปัญหาที่ครูใหญ่และครูเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ได้แก่ ปัญหา ด้านนักเรียน ด้านบริหาร สื่อการเรียนและด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและ บริการต่าง ๆ ส่วนเรื่องการจัดโครงการสอนซ่อมเสริมและครูที่ทำหน้าที่สอนซ่อมเสริม นั้น ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

มณฑนา วัฒนอนอม (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ การสอนซ่อมเสริมทักษะการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการฝึกสะกดคำและวิธีสัมพันธ์ทักษะ" ผลการวิจัยพบว่า การสอนซ่อมเสริม ทักษะการเขียนสะกดคำด้วยวิธีการฝึกการสะกดคำและสัมพันธ์ทักษะทำให้นักเรียน มีความสามารถในการเขียนสะกดคำสูงขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ส่วน การสอนซ่อมเสริมทักษะการเขียนสะกดคำด้วยวิธีสัมพันธ์ทักษะให้ผลดีกว่าวิธีการฝึก การสะกดคำและการเรียนการสอนซ่อมเสริมทักษะการเขียนสะกดคำ นักเรียน

มีความสนุกสนานและชอบการเรียนรู้ไม่เบื่อหน่าย ได้ทำกิจกรรมแปลก ๆ และทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำมากขึ้น

พงษ์นิศ ทะคง (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 9" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าโดยส่วนรวมโรงเรียนประสบปัญหาในด้านการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 อยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าโรงเรียนประสบปัญหาอยู่ในระดับมากในด้านการจัดสอนซ่อมเสริม โดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือของครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริมให้มีประสิทธิภาพและการขาดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการสอนซ่อมเสริม ทั้งนี้ผู้บริหารและครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่าฝ่ายวิชาการและ หัวหน้าหมวดวิชาควรร่วมมือกันจัดระบบการสอนซ่อมเสริม โดยให้ครูแต่ละหมวดแจ้ง เนื้อหาหรือรายวิชาที่จำเป็นต้องสอนซ่อมเสริมให้ฝ่ายวิชาการทราบ เพื่อจัดครูสอนให้เหมาะสมและสามารถติดตามผลการสอนได้ ส่วนในเรื่องการประเมินผลการสอนซ่อมเสริม โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนควรสร้างข้อสอบที่วัดตามจุดประสงค์ไว้หลาย ๆ ชุดเพื่อปรับปรุงมาตรฐานให้ดีขึ้น

ในปีเดียวกันนี้ปริชา วิเทศวิทยานุศาสตร์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซ่อมเสริมวิชาทักษะการอ่าน 2 ด้วยชุดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) ที่เรียนเป็นกลุ่ม โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ นักเรียนผู้ช่วยสอนเป็นผู้ดำเนินการและนักเรียนผู้ช่วยสอนกับครูร่วมเป็นผู้ดำเนินการ" ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ่อมเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนกลุ่มที่มีครูเป็นผู้ดำเนินการ กลุ่มที่มีนักเรียนผู้ช่วยสอนเป็นผู้ดำเนินการ และกลุ่มที่มีนักเรียนผู้ช่วยสอนกับครูเป็นผู้ดำเนินการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซ่อมเสริมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมผ่านเกณฑ์จุดประสงค์พฤติกรรมที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ยังมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการสอนซ่อมเสริมในระดับมัธยมศึกษาไว้อีกหลายท่านได้แก่ สุวรรณ์ กาญจนฐิติวัฒน์ (2524) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัญหาในการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนราษฎร์ เขตกรุงเทพมหานคร ณัฐพร จิระโชติวานิช (2524) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ทักษะ ศุภธยา คัย (2524) ได้ทำการศึกษาปัญหาการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 2 และ

เสถียร เอกอุ้น (2524) ทำการศึกษาปัญหาการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยผลการวิจัยของท่านเหล่านี้มีความสอดคล้องกันพอจะสรุปได้ว่าสภาพปัญหาของการสอนซ่อมเสริมได้แก่นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริม และนักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนซ่อมเสริม นักเรียนมีปัญหาครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการเรียนซ่อมเสริม ครูมีหน้าที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน ครูมีชั่วโมงสอนมาก และขาดคำแนะนำเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ครูไม่มีเวลาในการวางแผนการสอน และไม่ทราบว่าจะใช้วิธีการสอนแบบใดที่จะทำให้การสอนซ่อมเสริมมีประสิทธิภาพ จำนวนครูและนักเรียนไม่ได้สัดส่วนเหมาะสมกัน ปัญหาในการประเมินผลด้วยวิธีการให้นักเรียนประเมินผลด้วยตนเอง การขาดงบประมาณในการจัดซื้อหรือทำอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะและความรู้ในการสร้างอุปกรณ์ มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนช้า ขาดเรียนบ่อยและมีพื้นฐานทางด้านภาษาไทยไม่เพียงพอ รวมทั้งนักเรียนที่สอบตกและไม่สนใจวิชาภาษาไทยก็มีปัญหาเช่นกัน

อุไทยวรรณ พูลทวี (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนซ่อมเสริมวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 8" โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 115 คน ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 215 คนจากโรงเรียนรัฐบาล 35 โรงเรียนในเขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนการสอนซ่อมเสริมวิชาสังคมศึกษาที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันในระดับปานกลางคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ปัญหาการเรียน ปัญหาการวางแผนการสอนซ่อมเสริม เทคนิคการสอนและการใช้สื่อการสอน ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารและครูสังคมศึกษามีความเห็นแตกต่างกันคือ ผู้บริหารเห็นว่าปัญหาในระดับน้อยแต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลางคือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ครูผู้สอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการสอนซ่อมเสริมวิชาสังคมศึกษา และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนซ่อมเสริมระหว่างผู้บริหารและครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผู้บริหารและครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

งานวิจัยในต่างประเทศ

เคนเน็ท เอ็ม คอลลินส์ (Kenneth M. Collins 1971:3149 A) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมและได้สรุปผลการศึกษาวินิจฉัยไว้ว่าการใช้แบบทดสอบย่อยเป็นเครื่องมือ ในการสำรวจหาข้อบกพร่องของผู้เรียนแล้วทำการสอนซ่อมเสริมเฉพาะข้อบกพร่องจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเกณฑ์มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แต่เท่าที่ปรากฏครูไม่ได้สอนตามกระบวนการของการสอนซ่อมเสริม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดการวางแผนการสอนที่รัดกุม ทำให้การสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนทบทวนแบบกวาดวิชาแทนที่จะเป็นการสอนเพื่อสร้างเสริมพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นตามลำดับขั้นให้แก่ผู้เรียน

โลเวลล์ อีเมอร์สัน จอห์นสัน (Lowell Emerson Johnson 1972:3559 A) ได้ทำการประเมินผลโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านในรัฐเวอร์จิเนียตะวันตกในปี 1968-1969 โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการจ้างครู การประเมินผลกิจกรรมของครู ความคิดเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาชีพอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชน การจัดห้องเรียน วิธีสอนและวัสดุการสอน เทคนิคการประเมินผลและการวินิจฉัย ตลอดจนโครงการอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยทำให้ทราบว่าต้องมีการปรับปรุงเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ การเน้นถึงความจำเป็นในการจัดสอนซ่อมเสริมในระดับมัธยมศึกษา การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารพึงให้ความสำคัญต่อการสอนซ่อมเสริม โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ทดลองวิธีการต่างๆ ในการสอน การใช้อุปกรณ์เวลา การสนับสนุนด้านทุน ตลอดจนควรมีการศึกษาวินิจฉัยในเรื่องการประเมินผล การสอนซ่อมเสริม

อัลเบิร์ต เอ็น ทอมสัน (Albert N. Thomson 1974:178-179 A) ได้ทำการวิจัยโดยทดลองสอนซ่อมเสริมกับนักเรียนอายุระหว่าง 14-18 ปี จำนวน 40 คนที่มีข้อบกพร่องในด้านการฟัง-พูด โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 12 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง การสอนแต่ละครั้งใช้กิจกรรมต่าง ๆ กัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบการฟังก่อนสอนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบการพูดก่อนสอนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการสอนซ่อมเสริมมีประสิทธิภาพในการช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของทักษะการฟัง-พูดของนักเรียนให้ดีขึ้น

เอ็ดวิน มัวร์ บรอกดอน (Edwin Moore Brogdon 1975:7322-23A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้วิธีการในการสอนซ่อมเสริมและวัสดุการสอนเพื่อช่วย

ในการสอนซ่อมเสริมทักษะการอ่านของครูสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ผู้ช่วยสอนและศึกษานิเทศก์ในรัฐเซาธ์แคโรไลนาระหว่างปีการศึกษา 1974-75 ในลักษณะของการสำรวจปัญหา ซึ่งผลการสำรวจจนสรุปได้ว่า การสอนซ่อมเสริมการอ่านภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงเกณฑ์จุดประสงค์ของวิชา การสอนขาดการวางแผนอย่างมีระบบจริงจัง และยังไม่นิยมใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาช่วยในการสอนหรือคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ผู้สอนคงใช้วิธีการทำงานทำในสมุดแบบฝึกหัด การสอนเป็นรายบุคคลและการให้ศึกษาด้วยตนเอง กับมีการใช้เครื่องบันทึกเสียงบ้างในบางครั้ง

ธีโอดอร์ โรเจอร์ ไคลน์ (Theodor Roger Cline 1975:2610-11A) ทำการศึกษาผลการเรียนรู้อ่านของนักเรียน 67 คน จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านในภาคฤดูร้อน 2 โปรแกรม คือ โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านเป็นรายบุคคลและโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านเป็นกลุ่มย่อย ผลการศึกษพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนอ่านของนักเรียน ได้แก่ครูผู้สอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและการใช้เทคนิควิธีสอน นักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมการอ่านเป็นรายบุคคลมีผลสัมฤทธิ์การอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมการอ่านเป็นกลุ่มย่อย

จอห์น เดวิด บรูคส์ (John David Brooks 1976:6920 A) ทำการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่าน ซึ่งออกแบบเป็นพิเศษเพื่อใช้กับนักเรียนเฉพาะกลุ่มว่า จะมีผลดังต่อไปนี้กับผู้เรียนหรือไม่

1. สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ด้านการอ่านของนักเรียน
2. สามารถพัฒนาอัตรานอ้มนอ้มนที่ม้ต่อการอ่านของนักเรียน
3. สามารถพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน
4. สามารถสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน
5. คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมจะสูงขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านที่ออกแบบมาให้ใช้กับเฉพาะกลุ่ม มีผลต่อการพัฒนาด้านทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการอ่านและต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีผลต่อการพัฒนาการด้านอัตรานอ้มนอ้มนและผลสัมฤทธิ์โดยส่วนรวมของการอ่าน และต่อคะแนนเฉลี่ย

แคลร์ เอ็ม ซิลวา (Clare M. Silva 1977:2533-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการและอัตรานอ้มนอ้มนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการเขียนซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนทฤษฎีเบื้องหลังวิธีสอนเขียนที่ยึดแนวความคิดด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

เป็นหลัก ซึ่งแนวความคิดนี้เชื่อว่า การสอนที่พยายามให้ผู้เรียนเรียนในสิ่งเดียวกันแบบเดียวกันเป็นการสูญเสียเปล่าทั้งนี้เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีช่วงความเข้าใจในการเรียนแตกต่างกันดังนั้นนักเรียนที่เข้าเรียนซ่อมเสริมการเขียนในเวลาเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องเรียนในสิ่งเดียวกันเสมอไป แม้ว่านักเรียนเหล่านั้นจะมารับการสอนซ่อมเสริมเนื่องจากความไม่พร้อมในการเรียนเขียนเช่นเดียวกัน แต่ทุกคนมีปัญหาแตกต่างกัน

แคลเรนซ์ มาลาน วอร์เตอร์พอล (Clarence Malan Waterfall 1978:7131-A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้แบบฝึกหัดรวมประโยคเพื่อพัฒนาความพร้อมในด้านรูปประโยค และคุณภาพของการเขียนของนักเรียนที่เข้าเรียนซ่อมเสริมการเขียน โดยทำการวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ที่จะนำมาใช้เป็นโครงสร้างของประโยคว่าผู้เรียน สามารถที่จะสร้างประโยคที่มีความซับซ้อนได้เพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนที่มีความสามารถด้านการเขียนคนอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เรียนซ่อมเสริมการเขียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกหัดรวมประโยคสามารถเขียนเรียงความได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนโดยวิธีนี้

กลอเรีย มารีน บูด์ท์ (Gloria Malene Boodt 1979:4044-45-A) ได้ทำการศึกษาถึงผลของการสอนทักษะการฟังเชิงวิจารณ์ (Critical Listening Skill) โดยการสอนแบบตรง (Direct Instruction) ซึ่งเป็นการสอนโดยใช้กิจกรรมประกอบกับงานวรรณกรรมที่เลือกสรรแล้วว่า สามารถที่จะปรับปรุงทักษะการฟังเชิงวิจารณ์ (Critical Listening) การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical Reading) และความสามารถในการทำความเข้าใจในการอ่าน (General Reading Comprehension Abilities) ของนักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมการอ่านได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า การสอนทักษะการฟังเชิงวิจารณ์ควรรวมไว้ในการสอนอ่านด้วยวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นสื่อที่มีคุณภาพในการปรับปรุงทักษะฟังเชิงวิจารณ์ การอ่านเชิงวิจารณ์ และความสามารถในการทำความเข้าใจในการอ่านได้ การสอนทักษะการฟังเชิงวิจารณ์ โดยใช้การสอนแบบตรงประกอบกับการใช้วรรณกรรมที่เลือกสรรแล้วเป็นสื่อการสอน สามารถปรับปรุงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการอ่านให้ดีขึ้นไปในทางบวกได้ รวมทั้งสามารถปรับปรุงความสามารถในการคิดและการตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อวรรณกรรมที่ใช้เป็นสื่อได้ด้วย

มาเซีย อัลเปอร์ กลิค (Marcia Alper Glick 1981: 2046 A) ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่าน 2 โปรแกรม คือโปรแกรมซ่อมเสริมการอ่านตามความสามารถของแต่ละบุคคล (Individualize Program) ซึ่งมีการผสมผสานความสามารถด้าน พหุทธินิสัย (Cognitive Domain)

และจิตพิสัย (Affective Domain) เข้าด้วยกันซึ่งเรียกว่า CASIL กับวิธีการสอนแบบวิเคราะห์คำตามความสำคัญแบบเดิม (Sequential Word Analysis Program) ซึ่งเน้นเฉพาะด้านพุทธิพิสัยเท่านั้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมทุกโปรแกรมที่ใช้ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความสามารถของผู้เรียน
2. โปรแกรมการสอนซ่อมเสริมการอ่านทุกโปรแกรมที่รวมเอาความสามารถด้านพุทธิพิสัยเข้าไว้ด้วย ทำให้คะแนนการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น
3. นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการในด้านการอ่านดีขึ้น
4. นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ และพฤติกรรมจากการสังเกตของบิดา มารดา ครูประจำชั้นและผู้วิจัย
5. การเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติและพฤติกรรมเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ความสำเร็จในการเรียนครั้งแรก
6. แรงจูงใจในการอ่านและการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามระดับของความสำเร็จในการเรียน
7. การสอนตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนอ่านดีขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนดีขึ้นด้วย
8. การสอนตามความสามารถของแต่ละบุคคล ชี้ให้นักเรียนเห็นว่ามีคนเอาใจใส่ในตัวเขา พร้อมทั้งจะสละเวลาช่วยเหลือเขา ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญและมีคุณค่า

ในปีเดียวกันนี้ เจเน็ต โคลแมน มิตซ์เนอร์ (Janet Coleman Mitzner 1981: 2542 A) ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ประสบการณ์ด้านการแต่งเรื่องปากเปล่าในการพัฒนาความชำนาญทางภาษาด้านทักษะการพูดและความสามารถในการด้านนัยสำคัญของเรื่อง ของนักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมการอ่าน โดยอาศัยประสบการณ์ด้านเนื้อเรื่อง ประสบการณ์นี้ประกอบด้วยความคุ้นเคยกับวรรณกรรม ที่เลือกสรรแล้วที่ใช้ในการอ่านและการใช้หนังสือภาพสำหรับการแต่งเรื่องอย่างสร้างสรรค์ด้วยปากเปล่า ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการแต่งเรื่องปากเปล่าโดยอาศัยประสบการณ์ด้านเนื้อเรื่องเป็นสื่อกลางสามารถพัฒนาความสามารถด้านทักษะการพูดและด้านนัยสำคัญของเรื่อง การใช้หนังสือภาพสามารถกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการด้านการแต่งเรื่องปากเปล่าได้อย่างดี การแต่งเรื่องปากเปล่าโดยอาศัยประสบการณ์ด้านเนื้อเรื่องนับเป็นนวัตกรรมด้านการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะกับการนำไปใช้ในการสอนซ่อมเสริม

โยชิฮิโร นากามุระ (Yoshihiro Nakamura 1983:3801 A) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดอย่างเป็นระบบที่เกิดขึ้นจากการเขียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนอเมริกันที่เรียนซ่อมเสริม และแนวทางในการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีการเน้นการใช้ภาษาตามความมุ่งหมาย (Notional approach) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้สามารถแยกแยะข้อผิดพลาดของผู้เรียนและสามารถประเมินการใช้วัสดุการสอนและเทคนิคการสอนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเมื่อจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร

จรูญ มีสิน (Charoon Meesin 1984: 72 A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการของนักเรียน ที่เรียนซ่อมเสริมกับที่ไม่ต้องเรียนซ่อมเสริม ในวิชาภาษาอังกฤษและการอ่าน และทำการทดสอบผลของตัวแปรต่างๆ ได้แก่ เพศ สถานภาพของการจ้างงาน และรายวิชาที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ว่ามีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมหรือไม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการสอนซ่อมเสริมช่วยปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมให้สูงขึ้น แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ต้องเรียนซ่อมเสริมในรายวิชาภาษาอังกฤษ แล้วพบว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมยังไม่เท่ากับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มที่ไม่ต้องเรียนซ่อมเสริม จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการสอนซ่อมเสริมสามารถยกระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนได้

แคทลีน เอ อาร์มสตรอง นิโคลส์ (Cathleen A. Armstrong Nichols 1985: 2823 A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่เรียนซ่อมเสริมชอบอ่าน วัสดุการสอนที่นักเรียนชอบ นวนิยายที่ชอบเป็นพิเศษ จำนวนหนังสือที่อ่าน และสาเหตุที่อ่าน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งพิมพ์ที่นักเรียนชอบอ่านได้แก่สิ่งพิมพ์ประเภทที่ไม่ใช่เรื่องแต่ง วัสดุการสอนที่นักเรียนชอบ ได้แก่วารสาร นวนิยายที่นักเรียนชอบได้แก่นวนิยายที่แต่งโดย S.E. Hilton นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าเรียนซ่อมเสริม อ่านหนังสือตั้งแต่ 1-5 เล่มต่อปี และสาเหตุที่อ่านเนื่องจากต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าในการสอนซ่อมเสริมนั้นครูควรสำรวจความสนใจของนักเรียนก่อน เพื่อประโยชน์ในการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนซ่อมเสริมและการสอนซ่อมเสริม
ทักษะทางภาษาจะพบว่าการสอนซ่อมเสริมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก
มาย ถ้าโรงเรียนได้มีการปรับปรุงและปฏิบัติตามแนวทางอย่างจริงจังและถูกต้อง
ตามหลักวิชา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนย่อมสูงขึ้นด้วย